

Managementletter 2022

Gemeente Vijfheerenlanden

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Aan de raad van gemeente Vijfheerenlanden
Postbus 11
4140 AA Leerdam

2 januari 2023

Geacht college,

Hierbij ontvangt u onze tussentijdse bevindingen met betrekking tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente voor het boekjaar dat eindigt op 31 december 2022. We hebben onze werkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2022 en onze overeenkomst d.d. 9 november 2020. Onze zienswijzen, bevindingen en aanbevelingen zijn open en constructief besproken met de ambtelijke organisatie.

In deze rapportage hebben wij onze bevindingen en observaties opgenomen ten aanzien van uw interne beheersing voor zover wij deze hebben geëvalueerd in het kader van de jaarrekeningcontrole. Naar haar aard kent de managementletter een kritische toonzetting. Op veel aspecten binnen de bedrijfsvoering en interne beheersing worden naar onze mening nog steeds goede stappen gezet om de kwaliteit verder te verbeteren. Op de aspecten waar het nog beter moet, in het bijzonder het sociaal domein, is het management bewust van de noodzaak om te verbeteren, maar ontbreekt het aan tijd en formatie, en hiermee aan de randvoorwaarden en prioriteit.

De inhoud van onze managementletter is dan ook bedoeld om richting te geven aan verdere verbetering van en prioritering in (de interne beheersing van) de organisatie. Het rapport bestaat uit drie delen. Deel 1 geeft onze visie op en bevindingen ten aanzien van uw interne beheersing en de uitvoering van uw ontwikkelplannen. Deel 2 beschrijft de actuele ontwikkelingen voor uw organisatie. Deel 3 blikt vooruit op de jaareindecontrole en behandelt de meest relevante aandachtsgebieden.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de prettige samenwerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,
Q-Concepts Accountancy B.V.

drs. Erik Kalnenek RA

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Onze belangrijkste mededelingen en aanbevelingen

Goede stappen in team-overstijgende processen, maar ingezette verbetering in interne beheersing stagneert

- De afgelopen jaren is veel tijd en energie geïnvesteerd in de financiële functie en control, inclusief de VIC. Mede hierdoor zijn in 2022 [goede stappen](#) gezet om de interne beheersing in team-overstijgende processen verder te verbeteren.
- In 2022 is de ontwikkeling van de interne beheersing in het sociaal domein [gestagneerd](#).
- Op de aspecten waar het beter moet, is het management bewust van de noodzaak om te verbeteren, maar ontbreekt het aan tijd en formatie en hiermee aan de randvoorwaarden en prioriteit.
- Ondanks het feit dat de interne beheersing in de eerste en tweede lijn verbeterd kan worden, zijn wij van mening dat het college al in staat is om een [rechtmatigheidsverklaring](#) af te geven. De reden hiervan is dat de VIC gedurende het jaar als derde lijn gegevensgerichte controles uitvoert en hiermee achteraf onrechtmatigheden constateert en laat corrigeren. Het heeft echter de voorkeur om als organisatie in control te zijn zodat onrechtmatigheden worden voorkomen in plaats van achteraf worden geconstateerd en gecorrigeerd.

Wij zijn het eens met de conclusies van de VIC

- Net als de afgelopen jaren hebben wij de [samenwerking](#) met de VIC als zeer prettig en constructief ervaren. De controleketen wordt op deze wijze daadwerkelijk als gezamenlijk proces ingericht en uitgevoerd.
- Ten opzichte van voorgaand jaar zijn weer [duidelijke stappen](#) voorwaarts gemaakt, in het bijzonder in de afstemming vooraf en de kwaliteit van de aanbevelingen van de VIC in hun rapportages.
- Ondanks deze positieve woorden zien wij nog diverse mogelijkheden om de VIC en haar controleplan verder door te [ontwikkelen](#), in het bijzonder in het vastleggen van conclusies en oordeelsvorming, alsmede de gevolgtrekking voor de rechtmatigheidsverantwoording.

De financiële beheersing van uw ambities vraagt aandacht

- Om de risico's van uw ambitieuze ontwikkel- en investerings-agenda te kunnen [beheersen](#) is voldoende kennis, ervaring en menskracht, een strakke interne beheersing van de uitgaven en adequaat projectmanagement noodzakelijk. Wij maken ons zorgen of de organisatie over voldoende capaciteit beschikt om de ambitieuze doelstellingen te realiseren.
- Omdat op dit moment nog niet bekend is hoe de nieuwe financiële verhoudingen met de rijksoverheid er vanaf 2026 eruit komen te zien, raden wij u aan om op korte termijn met maatregelen te komen om te zorgen dat de solvabiliteit van de gemeente ultimo 2026 minimaal voldoet aan de interne norm van 20%. Bij voorkeur is de solvabiliteit dan nog hoger om het verwachte nadeel uit de herziene financiële verhoudingen op te kunnen vangen.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Onze belangrijkste mededelingen en aanbevelingen

Frauderisicomanagement is in ontwikkeling

- De maatschappelijke aandacht voor [fraude](#) heeft ervoor gezorgd dat er wordt verwacht dat het college zelfstandig een interne frauderisicoanalyse opstelt. Deze analyse helpt de organisatie om frauderisicofactoren te identificeren en te beheersen. Hierdoor kan fraude zoveel mogelijk worden tegengegaan.
- Binnen de gemeente is de [bewustwording](#) voor frauderisico's de afgelopen maanden verder toegenomen. Zo is er reeds een globale opzet gemaakt van een interne frauderisicoanalyse.
- Naar verwachting evolueert deze analyse zich de komende periode in een overzicht met de [frauderisico's](#) en de beheersmaatregelen om de risico's af te dekken. Wij raden u aan om vanaf dat moment de frauderisicoanalyse volledig te betrekken in de werkzaamheden van de VIC, alsmede om de VIC-functie actief te betrekken bij het actueel houden van de frauderisicoanalyse.
- Tijdens onze controle hebben wij nadrukkelijk aandacht besteed aan het onderwerp fraude.

De nieuwe P&C cyclus ziet er veelbelovend uit

- In de ideale situatie vormt het collegeprogramma de basis voor de strategie, domeinoverstijgende thema's en programma's en doelstellingen van de gemeente. In de nieuwe opzet van de P&C cyclus worden [goede stappen](#) gezet naar deze ideale situatie.
- Wij ervaren de pro-activiteit van de gemeenteraad in het vernieuwingsproces van de P&C cyclus als positieve ontwikkeling. Wij adviseren u om de [samenwerking](#) tussen raad, college en ambtelijke organisatie de komende maanden verder vorm te geven bij het structureren en inhoudelijk opstellen van de bestuursrapportages en doelenboom.

Belangrijkste bevindingen uit onze interim-werkzaamheden

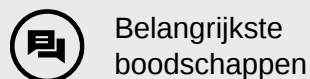
- De [interne beheersing](#) binnen de eerste en tweede lijn van een aantal processen nog niet toereikend.
- Er is een start gemaakt met het [gestructureerd opvolgen](#) van onze aanbevelingen uit ons accountantsverslag 2021. Wij zijn blij met deze constatering, maar raden u aan om de aandacht van deze verbeteringen te verleggen naar de managementletter.
- Onze aanbevelingen hebben wij in de [bijlage](#) bij deze managementletter opgenomen.

Aandachtspunten voor de controle van de jaarrekening

- Wij hebben [specifieke aandachtspunten](#) gesignaleerd bij het opstellen van de jaarrekening 2022. Deze hebben voornamelijk betrekking op mogelijkheden om de controle efficiënter te laten verlopen.

Gevolgen voor onze controle

- Voor het controlejaar 2022 geldt dat wij onze controle nog steeds [gegevensgericht](#) uitvoeren. Dit doen wij mede op basis van de door de VIC uitgevoerde (verbijzonderde) interne controles.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Reikwijdte van de controle

Scope van de controle

Risico's in de controle

Speerpunten van de auditcommissie

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Reikwijdte van de controle

In onze methodiek plannen en voeren wij onze controle uit op basis van een top-down risicobenadering. Hiermee streven we naar een zo efficiënt mogelijke controle waarbij continu de kwaliteit wordt gewaarborgd. Als basis voor de controleaanpak hebben wij een gezamenlijke risicoanalyse opgesteld. Deze risicoanalyse is gebaseerd op 26 processen en posten in de programmarekening die op basis van de (bijgestelde) begroting 2022 naar verwachting materieel zijn voor de jaarrekening. Hierbij letten wij vooral op de volgende oorzaken van de risico's, die mogelijk bij uw gemeente aan de orde kunnen zijn:

- Er kan sprake zijn van een verhoogd frauderisico, omdat de interne beheersing door het management kan worden omzeild. Dit gaat veelal om individuele transacties met een hoge waarde of om transacties en processen met een verhoogde politieke betekenis;
- Er kan sprake zijn van een verhoogde kans op fouten, omdat het gecompliceerde processen en/of transacties betreft. Hierbij speelt vaak de afhankelijkheid van derde partijen een rol;
- Er kan sprake zijn van een verhoogde mate van subjectiviteit bij het bepalen van de posten in de programmarekening, in het bijzonder wanneer het management schattingen moet maken om tot de waardering van de post te komen.

De omvang van de processen en de risico-inschatting (hoog, gemiddeld, laag) bepaalt de manier, timing en diepgang van het uit te voeren testwerk, alsmede de speerpunten van onze controle. Hierbij hanteren wij voor 2022 een uitvoeringsmaterialiteit van € 1.450.000.

Onze controleaanpak is naast het controleren van de jaarrekening gericht op het verbeteren van uw bedrijfsvoering inclusief digitalisering hiervan. In onze controle hanteren wij daarvoor het 3-lines model. Dit model geeft handvatten om te beoordelen waar in de interne beheersing risico's worden ondervangen. De verschillende lines staan voor de volgende plaats in de interne beheersing:

- de eerste lijn: in het primaire proces, onder verantwoordelijkheid van de proceseigenaar.
- de tweede lijn: in de ondersteunende processen zoals financiën en control, waar controlemaatregelen zijn ingericht om fouten te signaleren.
- de derde lijn: in uw (verbijzonderde) interne controle achteraf.

Dit hebben wij in onderstaande figuur samengevat.

	1 ^e lijn Lijnmanagement	2 ^e lijn Ondersteuning	3 ^e lijn Interne controle
	Teams	Financiële adviseurs en controllers	IC-functie
Gemeente	• Primair verantwoordelijk voor getrouwheid en rechtmatigheid transacties binnen eigen processen • Verantwoordelijk voor kwalitatieve analyse en toelichting P&C producten	• Ondersteunt de afdelingen bij de optimalisering van de primaire processen. • De administratie voert bij de verwerking een aantal primaire controles uit op de 1^e lijn.	• De IC voert interne controles uit op de getrouwheid en rechtmatigheid van de financieel kritische processen. • Adviseert over verbetering in de 1^e en 2^e lijn
Qconcepts	• Adviseert (met de IC) preventieve interne controlemaatregelen in het primaire proces • Geeft feedback om leesbaarheid/informatiewaarde P&C documenten te verhogen	• Adviseert preventieve interne controlemaatregelen in het ondersteunende proces en de IT • Geeft adviezen om effectiviteit control-werkzaamheden te vergroten	• Adviseert/dankbord om te komen tot een effectieve en efficiënte controleaanpak • Maakt zoveel als mogelijk gebruik van de werkzaamheden van de IC

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Reikwijdte van de controle

Scope van de controle

Risico's in de controle

Speerpunten van de auditcommissie

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

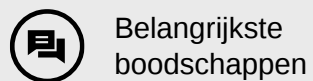
Bijlagen

Scope van de controle

Processen in scope met hun omvang en risicoprofiel

De volgende processen aan de uitgavenzijde van de jaarrekening zijn door ons onderkend. Hierbij hebben wij aangegeven wat de omvang en het risicoprofiel van het proces is.

Proces	Bedrag	Risico	In scope	Reden in scope
Inkopen	35.680.457	Hoog	Ja	Risico en omvang
Salarissen	31.768.873	Laag	Ja	Omvang
Burgerzaken	347.583	Laag	Nee	
WMO-ZIN	9.802.166	Hoog	Ja	Risico en omvang
WMO-PGB	626.000	Hoog	Ja	Risico
Jeugd-ZIN	14.758.111	Hoog	Ja	Risico en omvang
Jeugd-PGB	924.295	Hoog	Ja	Risico
Leerlingenvervoer	1.508.615	Laag	Ja	Omvang
Verstrekke subsidies	14.488.883	Gemiddeld	Ja	Omvang
Grondexploitaties	9.344.386	Gemiddeld	Ja	Omvang
Bijdragen	40.623.833	Gemiddeld	Ja	Omvang
Rente	2.380.910	Laag	Ja	Omvang
Kapitaallasten	10.982.564	Laag	Ja	Omvang
Kwijtschelding belastingen	535.000	Hoog	Ja	Risico
Voorzieningen dotaties	825.603	Laag	Ja	Risico
Reserve dotaties	21.898.401	Hoog	Ja	Risico en omvang

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Reikwijdte van de controle

Scope van de controle

Risico's in de controle

Speerpunten van de auditcommissie

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Scope van de controle

Processen in scope met hun omvang en risicoprofiel

De volgende processen aan de inkomstzijde van de jaarrekening zijn door ons onderkend. Hierbij hebben wij aangegeven wat de omvang en het risicoprofiel van het proces is.

Proces	Bedrag	Risico	In scope	Reden in scope
Algemene uitkering	99.515.000	Laag	Ja	Omvang
Rijksbijdragen	15.995.943	Gemiddeld	Ja	Omvang
Ontvangen subsidies	2.148.621	Laag	Ja	Omvang
Eigen bijdrage WMO	390.000	Laag	Nee	
Belastingen	27.971.114	Gemiddeld	Ja	Omvang
Overige leges	580.366	Laag	Nee	
Begraafrechten	893.020	Laag	Nee	
Parkeerbelasting	509.400	Laag	Nee	
Burgerzaken	671.602	Laag	Nee	
Precario	187.525	Laag	Nee	
Huren en pachten	1.883.233	Hoog	Ja	Risico en omvang
Omgevingsvergunningen	2.442.004	Gemiddeld	Ja	Omvang
Overige verkopen	2.544.222	Gemiddeld	Ja	Omvang
Grondexploitaties	20.373.292	Hoog	Ja	Risico en omvang
Rente	1.576.825	Laag	Ja	Omvang
Dividend	431.500	Laag	Nee	
Reserve onttrekkingen	29.410.921	Gemiddeld	Ja	Omvang

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Reikwijdte van de controle

Scope van de controle

Risico's in de controle

Speerpunten van de auditcommissie

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

A Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Risico's in de controle

Op basis van bovenstaande analyse hebben wij de volgende significante risico's voor de controle van de jaarrekening 2022 geïdentificeerd. Tevens is opgenomen wat de aard is van de risico's. Wij hebben ook aangegeven welke risico's voortkomen vanuit de aandacht die onze beroepsgroep heeft op het onderwerp fraude en welke risico's specifiek zijn voor uw gemeente.

	Risico (B=algemeen risico vanuit de beroepsgroep (V=specifiek risico voor gemeente Vijfheerenlanden)	Fraude	Fouten	Schattingen
1	Risico dat kredieten en budgetten op projecten met een belangrijke politieke invloed worden verschoven (B)	●	○	○
2	Risico dat (Europese) aanbestedingen aan bevriende partijen wordt gegund (B)	●	○	○
3	Risico dat inkopen niet onderbouwd zijn met tegenprestaties (B)	●	○	○
4	Risico dat grondverkoop niet gebaseerd zijn op zakelijke transacties (B)	●	○	○
5	Risico dat de gehanteerde schattingen bij de waardering van de grondexploitatie Broekgraaf en De Weide II onjuist zijn (V)	○	○	●
6	Risico dat indicatiestelling Wmo en Jeugdwet niet rechtmatig plaatsvinden (V)	○	●	○

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Reikwijdte van de controle

Scope van de controle

Risico's in de controle

Speerpunten van de auditcommissie

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Speerpunten van de auditcommissie

Op 13 september 2022 hebben wij ons controleplan 2022, inclusief de hiervoor genoemde risico's, besproken met de auditcommissie. Tijdens deze vergadering heeft de auditcommissie ons de volgende specifieke speerpunten meegegeven:

1. De inrichting van de functiescheiding binnen de drie lijnen van defensie gezien de druk op de arbeidsmarkt;
2. De aanvaardbaarheid van schattingen die het management doet bij de jaarrekening in verband met de hoge inflatie;
3. Mogelijke opvallende ontwikkelingen bij anderen gemeente die van invloed (kunnen) zijn op gemeente Vijfheerenlanden..

Ten aanzien van het eerste punt hebben wij als onderdeel van onze interim-controle beoordeeld of de inrichting van de functiescheiding binnen het 3-lines model adequaat is ingericht in de primaire processen binnen de gemeente. Hierbij hebben wij voor een belangrijk deel gebruik gemaakt van de werkzaamheden die al door de VIC zijn uitgevoerd. Op basis van deze werkzaamheden kunnen wij concluderen dat de primaire functiescheidingen tussen initiëren, beslissen en betalen voldoende zijn ingericht, behoudens bij het doorvoeren van salarismutaties. Hier zijn echter toereikende vervangende interne controles ingericht.

Aan de andere kant is gebleken dat de interne controle in de eerste lijn, wat naar onze mening ook onderdeel is van de primaire functiescheiding binnen de processen, niet binnen alle teams is ingericht. Dit geldt in het bijzonder voor de processen in het [sociaal](#) domein.

Wat het derde punt betreft hebben wij de ontwikkelingen bij onze andere gemeenteklanten beoordeeld op hun invloed op gemeente Vijfheerenlanden. Deze zien voornamelijk toe op de aanbesteding en voorgenomen implementatie van het nieuwe [financiële systeem](#) en de invoering van de [rechtmatigheidsverantwoording](#). Wij hebben bijvoorbeeld de concerncontroller gekoppeld aan een gemeente die het voorgenomen financiële systeem al gebruikt.

Tevens zien wij diverse ontwikkelingen in het vereenvoudigen van de financiële verordening en kostentoerekening. Een voorbeeld hiervan is om geen uren meer te schrijven, maar om een voorcalculatorische opslag toe te rekenen aan investeringen en grondexploitaties. Om de ambtelijke organisatie te ondersteunen, hebben wij een voorbeeld gedeeld welke mogelijkheden er zijn.

Meer strategische ontwikkelingen zien toe op maatschappelijke opgaven, in het bijzonder in de stedelijke ontwikkelingen en de beheersing van de zorgkosten in het jeugddomein. Hier zien wij gelijklopende uitdagingen. Nu bij alle gemeenten de nieuwe coalities zijn gevormd, worden steeds meer vorm gegeven aan deze opgaven. De komende maanden zullen wij deze ontwikkelingen op de voet volgen, en waar gewenst en mogelijk verbinding leggen tussen gemeenten.

Ten aanzien van het tweede punt geldt dat wij hierover pas kunnen rapporteren als de jaarrekening is ontvangen. Daarom zullen wij de bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde werkzaamheden opnemen in ons accountantsverslag.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkeling in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Onze visie op uw interne beheersing - ons algemene beeld

Stagnatie interne beheersing ruimtelijk en sociaal domein

Na de fusie heeft de organisatie hard gewerkt om de kwaliteit van de interne beheersing in de eerste en tweede lijn te verbeteren. Dit heeft de afgelopen jaren geleid tot grote stappen in de goede richting. Hiervoor hebben wij vorig jaar ook onze complimenten gegeven. Daarom vinden wij het vervelend om te moeten constateren dat in 2022 de ontwikkeling van de [interne beheersing](#) in het sociaal domein op onderdelen is gestagneerd.

Het management onderkent onze constatering en is zich bewust van de noodzaak om de positieve ontwikkelingen door te zetten. Het ontbreekt hiervoor echter aan tijd en formatie, en hiermee aan de randvoorwaarden en prioriteit. De krapte in de formatie is voornamelijk aanwezig in het ruimtelijk domein en sociaal domein. Daarnaast heeft het sociaal domein ook te kampen met een hogere taakbelasting in verband met de uitkering van de energietoeslag en de opvang van Oekraïense vluchtelingen, naast de nog toenemende vraag naar zorg. Wij onderkennen deze problematiek en hebben dan ook begrip voor de huidige situatie ten aanzien van de stagnatie in de verbeteringen. Aan de andere kant nemen wij ook waar dat in het bijzonder in het sociaal domein efficiëntie en kwaliteitsverbetering in de procesvoering realiseerbaar is, waardoor de werkdruk bij de bestaande formatie kan worden verlicht. Dit vraagt onder andere om een verdere cultuuromslag en bewustwording bij de medewerkers van de teams dat processen behulpzaam kunnen zijn in plaats van uitsluitend belemmerend werken voor de cliënten van de gemeente.

Goede stappen in team-overstijgende processen

De afgelopen jaren is veel tijd en energie geïnvesteerd in de financiële functie en control, inclusief de VIC. Mede hierdoor is het mogelijk gebleken om in 2022 goede stappen te zetten om de interne beheersing in team-overstijgende processen verder te verbeteren, in het bijzonder ten aanzien van de:

- [rechtmatigheidsverantwoording](#)
- [planning & controlcyclus](#)
- [Frauderisicoanalyse](#)

Daarnaast is er een start gemaakt met het gestructureerd opvolgen van onze aanbevelingen uit ons accountantsverslag 2021. Wij zijn uiteraard blij met deze constatering, maar raden u aan om de aandacht van deze verbeteringen te verleggen naar de managementletter. Deze rapportage is bedoeld voor de organisatie en het college en bevat een meer diepgaande analyse van de interne beheersing dan in het accountantsverslag dat primair gericht is op de gemeenteraad. Om u hierbij behulpzaam te zijn hebben wij in de [bijlage](#) een overzicht opgenomen van de aanbevelingen uit deze managementletter. Indien op deze aanbevelingen wordt geklikt, verschijnt de pagina waar de aanbeveling in context is geplaatst.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkeling in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Onze visie op uw interne beheersing - ambities versus mogelijkheden

De financiële beheersing van uw ambities vraagt aandacht

Wij hebben kennis genomen van het coalitieakkoord *Samen zijn wij Vijfheerenlanden*. Allereerst willen wij u complimenten geven voor de concreetheid van de doelstellingen in een aantal thema's, in het bijzonder in het ruimtelijk domein en financieel beleid.

De combinatie van uw doelstellingen ten aanzien van het weerstandsvermogen en solvabiliteit aan de ene kant en uw ambitieuze ontwikkel- en investeringsagenda aan de andere, vraagt naar onze mening om een strakke sturing van de uitgaven en andere ambities van de organisatie. Daarnaast maken wij ons zorgen of de organisatie over voldoende capaciteit beschikt om de ambitieuze doelstellingen te realiseren. Om de risico's van uw ambitieuze ontwikkel- en investeringsagenda te kunnen beheersen is naar onze mening voldoende kennis, ervaring en menskracht, een strakke interne beheersing van de uitgaven en adequaat projectmanagement noodzakelijk.

Wij raden u aan om op korte termijn een analyse te maken welke randvoorwaarden moeten worden ingevuld om uw ontwikkel- en investeringsopgave te realiseren (de soll-positie), wat de huidige status is van de randvoorwaarden (ist-positie) en welke maatregelen nog genomen moeten worden.

Meer financieel zien wij een uitdaging in uw ambitie om een solvabiliteit te realiseren van minimaal 20%. Vanwege de hoge investeringen en onderhoudsuitgaven, in combinatie met oplopende kosten in het sociaal domein en een hoge inflatie, zullen de bezittingen van de gemeente toenemen en de reserves dalen. Dit is door het college reeds eerder onderkend in de meerjarenbegroting 2023-2026. In deze begroting is opgenomen dat zonder maatregelen de solvabiliteit in 2026 zal dalen tot 14%. Omdat op dit moment nog niet bekend is hoe de nieuwe financiële verhoudingen met de rijksoverheid er vanaf 2026 eruit komen te zien, raden wij u aan om op korte termijn met maatregelen te komen om te zorgen dat de solvabiliteit van de gemeente ultimo 2026 minimaal voldoet aan de interne norm van 20%. Bij voorkeur is de solvabiliteit dan nog hoger om het verwachte nadeel uit de herziene financiële verhoudingen op te kunnen vangen.

Wij hebben in dit verband geen analyse gemaakt van uw ambitie om voor de weerstandsratio een norm van 2,5 aan te houden omdat de nieuwe Nota weerstandsvermogen en risicomanagement nog niet definitief is. In ons accountantsverslag zullen wij hier op terugkomen.

Impact op de controle van de jaarrekening 2022

Voor het controlejaar 2022 geldt dat wij onze controle nog steeds gegevensgericht uitvoeren. Dit doen wij mede op basis van de door de VIC uitgevoerde (verbijzonderde) interne controles. Op dit moment hebben wij geen aanleiding om te veronderstellen dat de planning van de controle niet gerealiseerd kan worden.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkeling in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Onze visie op uw interne beheersing - rechtmatigheidsverantwoording (1/2)

Met ingang van het begrotingsjaar 2023, dus voor het eerst in 2024, dient het college een rechtmatigheidsverklaring af te geven over de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening. Dit houdt in dat dit jaar het laatste jaar is dat de organisatie zal proefdraaien. Wij hebben [later in dit rapport](#) aangegeven dat het college naar onze mening al in staat is om deze verklaring af te geven omdat de VIC voldoende diepgaande detailwerkzaamheden uitvoert op de processen. De interne beheersing in de eerste en tweede lijn is echter nog niet voldoende toereikend dat de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties is geborgd. In dit rapport zijn diverse aanbevelingen gedaan om de interne beheersing verder te verbeteren.

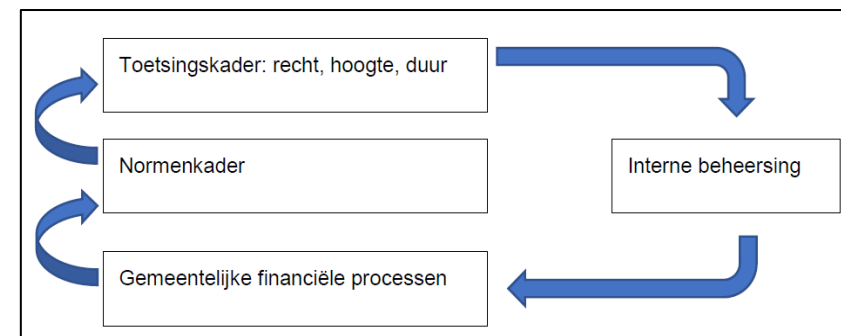
Normenkader is vastgesteld

Het voorlopige normenkader 2022 is met de auditcommissie besproken in haar vergadering van 15 november 2022. Dit normenkader is vastgesteld door het college op 29 november 2022. Naar verwachting wordt begin 2023 het voorlopige normenkader 2023 aan de gemeenteraad aangeboden ter vaststelling, zodat het college aan het begin van het jaar haar kaders heeft ten behoeve van de afgifte van de rechtmatigheidsverantwoording. Mochten er in 2023 nieuwe wetten of verordeningen van kracht worden, dan zullen deze alsnog in het normenkader 2023 worden opgenomen. Om dit te realiseren wordt in het najaar 2023 het definitieve normenkader 2023 aangeboden aan de raad. Hierbij dient te worden opgemerkt dat in de huidige wetgeving het voldoende is als het college het normenkader minimaal ter kennisname aan de raad aanbiedt.

In de nieuwe wetgeving is opgenomen dat de raad minimaal eenmaal per jaar het normenkader dient vast te stellen. De reden hiervoor is dat de wetgever heeft bepaald dat het college niet zijn eigen normen voor de rechtmatigheidsverantwoording zou kunnen vaststellen.

Het normenkader is niet geoperationaliseerd in een toetsingskader

In de Kadernota Rechtmatigheid wordt geadviseerd dat het college het normenkader operationaliseert in een toetsingskader. In het toetsingskader is per wet/regeling/verordening vastgelegd welke artikelen relevant zijn voor de toetsing. Dit houdt tevens in dat de overige artikelen uit de wet- en regelgeving niet relevant is voor de rechtmatigheidsverantwoording. Schematisch ziet dat er als volgt uit:

Wij merken op dat het operationaliseren geen verplichting is, maar wel kan bijdragen aan een efficiënt proces om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording. Op dit moment heeft het geen urgentie, omdat impliciet de relevante bepalingen al in het werkprogramma van de VIC zijn opgenomen.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkeling in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Onze visie op uw interne beheersing - rechtmatigheidsverantwoording (2/2)

College legt dit jaar verantwoording af in de paragraaf Bedrijfsvoering

Naast de rechtmatigheidsverantwoording als zelfstandig onderdeel van de jaarstukken, wordt de paragraaf Bedrijfsvoering een belangrijke paragraaf voor de gemeenteraad. In de nieuwe Notitie Bedrijfsvoering van de commissie BBV zijn namelijk de volgende stellige uitspraken opgenomen:

- In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt door het college, op basis van de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de gemeenteraad, aanvullende informatie opgenomen over de individueel geconstateerde afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording;
- In de paragraaf Bedrijfsvoering beschrijft het college welke actie het onderneemt om de afwijkingen in de toekomst te voorkomen;
- Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van de bepalingen in de Wet Fido en bijhorende regelingen moeten worden opgenomen en toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

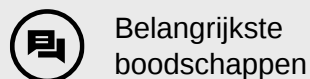
Deze paragraaf wordt de centrale plaats in de jaarstukken waar het college verantwoording aflegt of en op welke wijze zij heeft gehandeld in overeenstemming met de wet- en regelgeving en de afspraken die zij met de gemeenteraad heeft gemaakt. Wij hebben begrepen dat het college als onderdeel van het proefdraaien al dit jaar verantwoording zal afleggen over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties in de paragraaf Bedrijfsvoering. Wij raden u derhalve aan om nu al met de raad in gesprek te gaan over de vorm, leesbaarheid en informatiewaarde van deze paragraaf.

Interne beheersing op misbruik en oneigenlijk gebruik moet beter

Binnen de gemeente is nog geen M&O-beleid vastgesteld, waardoor geen algemene uitgangspunten, kaders, beheersmaatregelen en risicogebieden op dit gebied inzichtelijk zijn. Desalniettemin zijn in de externe en interne regelgeving diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Het college heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik impliciet opgenomen in interne controleplannen.

Met betrekking tot preventie om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan, blijkt uit de controles van de VIC over 2021 en 2022, dat in gemeentelijke regelgeving veelal geen mogelijke maatregelen of sancties bij geconstateerd misbruik of oneigenlijk gebruik zijn opgenomen. Daarnaast heeft de VIC geconstateerd dat de interne controle (in de eerste lijn) bij diverse processen niet altijd voldoende is ingericht (bijvoorbeeld de controle op prestatieleveringen bij betaling van facturen). Bij de processen heffing van belastingen, verlenen kwijtscheldingen en subsidieverlening is geen adequate functiescheiding aanwezig ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik. Bij kwijtscheldingverlening en subsidieverstreking vinden geen (steekproefsgewijze) controles plaats.

Wij raden u aan om in het bijzonder de preventie om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan explicieter te verankeren in de processen. Overigens zijn op basis van de werkzaamheden van de VIC geen signalen verkregen met betrekking tot misbruik en oneigenlijk gebruik.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkeling in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Onze visie op uw interne beheersing - frauderisico's

Risicomanagement - frauderisico's

Frauderisico's worden nog niet bewaakt

Reeds meerdere jaren is fraude binnen de publieke sector een belangrijk onderwerp van gesprek. De maatschappelijke aandacht voor dit onderwerp heeft ervoor gezorgd dat meer en meer wordt verwacht dat het college en de directie zelfstandig een interne frauderisicoanalyse opstelt. Een dergelijke analyse helpt de organisatie om frauderisicofactoren te identificeren en te beheersen. Hierdoor kan fraude zoveel mogelijk worden tegen gegaan.

Binnen de gemeente is onder regie van het team Control de bewustwording voor frauderisico's de afgelopen maanden verder toegenomen. Zo is er reeds een globale opzet gemaakt van een interne fraude-risicoanalyse. Inmiddels zijn alle netwerkmanagers door medewerkers van het team Control geïnterviewd om langs acht aspecten van fraudepreventie de visie van deze netwerkmanagers op te halen. Op basis van de bevindingen uit de interviews wordt de voorlopige frauderisico-analyse verder verrijkt. Als resultaat zal er een overzicht moeten ontstaan met hierin de frauderisico's en de beheersmaatregelen om de geformuleerde risico's af te dekken. Wij raden u aan om vanaf dat moment de risico's in de frauderisicoanalyse volledig te betrekken in de werkzaamheden van de VIC, alsmede om de VIC-functie actief te betrekken bij het actueel houden van de frauderisicoanalyse en het actief beheersen van deze risico's. Deze risico's en beheersmaatregelen dienen daarbij onderdeel te worden van het VIC-plan.

Frauderisico's in onze controle

Tijdens onze controle hebben wij nadrukkelijk aandacht besteed aan het onderwerp fraude. Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd of zullen deze bij de eindejaarscontrole uitvoeren:

- Risicoanalyse per proces waarin de drie kenmerken van fraude: rationalisatie, druk en gelegenheid zijn afgezet tegen de kans en de impact;
- Frauderisico besproken met de Auditcommissie, het college, de gemeentesecretaris en de concerncontroller;
- Beoordeeld of nevenfuncties van het college en de directie aanleiding gaven tot een verhoogd risico;
- Beoordeeld of er signalen zijn voor een verhoogd risico op fraude vanuit notulen, persberichten en andere (openbare) publicaties;
- Controle van ongebruikelijke boekingen (boekingen buiten het normale proces om) in uw administratie;
- Controle van het gunningsproces van inkoop- en aanbestedingstransacties;
- Controle van de prestatielevering in het inkoopproces;
- Controle van de zakelijkheid van omvangrijke grond- en vastgoedtransacties.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn tot op heden geen bijzonderheden voortgekomen.

Onze visie op uw interne beheersing - P&C cyclus

Nieuwe P&C cyclus begint vorm te krijgen

Mede naar aanleiding van onze adviezen uit het accountantsverslag 2021 en het coalitieakkoord 2022-2026 heeft het college de zogenaamde *Houtkoolschets nieuwe P&C Cyclus* opgesteld. Deze houtkoolschets is op 13 september 2022 besproken in de auditcommissie. Mede op basis van deze houtkoolschets zal naar verwachting vanaf de Kadernota 2024 de nieuwe P&C cyclus daadwerkelijk inhoud krijgen. Wij hebben begrepen dat de P&C cyclus in 2023 nog op basis van de bestaande uitgangspunten zal worden ingericht, rekening houdend met een mogelijke nieuwe opzet en inrichting van de bestuursrapportages. Hierover dient de raad echter nog een besluit te nemen.

Opzet van nieuwe P&C cyclus ziet er veelbelovend uit

Zoals wij voorgaand jaar in onze rapportages hebben opgenomen, vormt het collegeprogramma in de ideale situatie de basis voor de strategie, domein-overstijgende thema's en programma's en doelstellingen van de organisatie. Op basis van deze uitgangspunten worden kritische prestatie indicatoren (KPI's) en budgetten opgesteld. In de P&C documenten wordt vervolgens gerapporteerd in hoeverre de KPI's en budgetten zijn gerealiseerd, bij voorkeur in onderlinge samenhang.

In de nieuwe opzet van de P&C cyclus worden goede stappen gezet naar deze ideale situatie. In de visie van het college is er in de nieuwe cyclus meer nadruk op strategie en integraliteit van beleid.. Tevens heeft het college de ambitie om in de Kadernota 2024 een uitgebreide doelenboom beschikbaar te maken, die direct voortkomt uit de strategische doelstellingen van de gemeente.

Hierin zullen ook kritische prestatie-indicatoren terug moeten komen om de doelen en effecten uit het coalitieakkoord meetbaar te maken. Naar onze mening ziet de visie op en opzet van de nieuwe P&C cyclus er veelbelovend uit. Wij adviseren u derhalve om de huidige opzet samen met de raad verder in detail uit te werken en hierbij niet terug te vallen in de 'vertrouwdheid' van het huidige systeem.

De gemeenteraad heeft een steeds pro-actieve houding

De belangrijkste stakeholder bij het verder uitwerken van de nieuwe P&C cyclus is naar onze mening de gemeenteraad. Zij bepaalt immers de kaders van het P&C proces, maar vooral ook van de programma's binnen dit proces. Een proactieve houding en bijdrage van de raad, in het bijzonder bij het bepalen van doelen, effecten en indicatoren, leidt tot een effectiever P&C proces. Het college heeft hier naar onze mening invulling aan gegeven door middel van de *vragen over de doeltreffendheid van de huidige P&C cyclus* die op 22 februari 2022 in de auditcommissie zijn besproken, alsmede met de bespreking van de houtkoolschets. Bij de bespreking van deze houtkoolschets in de commissie AZ en de auditcommissie is afgesproken om de uitwerking van de afzonderlijke onderdelen van de schets in nauwe samenspraak met de auditcommissie te doen. Afgesproken is om als eerste onderwerp van uitwerking de bestuursrapportage op te pakken. Wij ervaren de pro-activiteit van de gemeenteraad in het vernieuwingsproces van de P&C cyclus als positieve ontwikkeling. Wij adviseren u om de samenwerking tussen raad, college en ambtelijke organisatie de komende maanden verder vorm te geven bij het structureren en inhoudelijk opstellen van de bestuursrapportages en doelenboom.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkeling in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Belangrijkste
boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT-audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - verbijzonderde interne controle (1/3)

Wij gebruiken uw VIC-functie als interne beheersingsmaatregel

Net als de afgelopen jaren hebben wij de samenwerking met de VIC als zeer prettig en constructief ervaren. De controleketen wordt op deze wijze daadwerkelijk als gezamenlijk proces ingericht en uitgevoerd. Ten opzichte van voorgaand jaar zijn weer duidelijke stappen voorwaarts gemaakt, in het bijzonder in de afstemming vooraf en de kwaliteit van de aanbevelingen van de VIC in hun rapportages. Een belangrijke reden van deze verbetering is dat gedurende een groot deel van het jaar het team is uitgebreid met externe kennis en ervaring van twee medewerkers. Hierdoor is de VIC ook kwantitatief op orde gebracht.

In het licht van de accountantscontrole onderscheiden wij vier varianten van samenwerking tussen uw VIC-functie en ons. Deze varianten zijn ontleend aan de Notitie 'De verbijzonderde interne controle bij decentrale overheden' van de Commissie Bedrijfsvoering Auditing Decentrale Overheden (BADO). Net als voorgaand jaar zijn wij verheugd te constateren dat we voor bijna alle processen de VIC-functie kunnen gebruiken als interne beheersingsmaatregel, de derde variant uit de Notitie.

Mogelijkheden voor doorontwikkeling van uw VIC

Ondanks deze positieve woorden zien wij nog diverse mogelijkheden om de VIC en haar controleplan verder door te ontwikkelen. Daarnaast zien wij een risico dat de kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden in het sociaal domein kan dalen als de externe kennis en ervaring de organisatie weer verlaat.

Daarom herhalen wij onze aanbeveling van voorgaand jaar om de VIC-functie binnen de vaste formatie uit te breiden en niet structureel gebruik te maken van externe inhuur.

Daarnaast zien wij de volgende mogelijkheden om de VIC en haar controleplan verder door te ontwikkelen:

- Wij zijn van mening dat de werkzaamheden van de VIC primair gericht moeten zijn op de toetsing van de interne beheersing, alsmede de verbetering van de opzet van processen, met als doel om het lerende vermogen van de organisatie te verhogen. Het is mooi als de accountant hiervan gebruik kan maken, maar dat zou geen doel moeten zijn. Wij bevelen u daarom aan om het VIC-plan komend jaar integraal te evalueren op toegevoegde waarde voor de organisatie. Onderdelen die geen waarde toevoegen aan uw (strategische) doelstellingen, waaronder het onderbouwd kunnen afgeven van een rechtmatigheidsverklaring, zouden kunnen worden geschrapt of verminderd.
- Om meer specifieke richting te geven aan de VIC-werkzaamheden, raden wij u aan om vanuit de strategie en doelstellingen van de gemeente een gerichte en integrale risicoanalyse uit te voeren. Met integraal bedoelen wij dat ook IT-, fiscale, fraude en projectrisico's onderdeel zijn van de analyse. Naar onze mening zal dit een positief effect hebben op de efficiëntie en effectiviteit van de werkzaamheden, alsmede op de toegevoegde waarde van de VIC.

Belangrijkste
boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT-audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - verbijzonderde interne controle (2/3)

- Frauderisico's worden op dit moment nog niet (volledig) betrokken in de werkzaamheden van de VIC. Wij raden u aan om de VIC actief te betrekken bij het opstellen van een interne frauderisicoanalyse en het actief beheersen van deze risico's. Deze risico's en beheersmaatregelen dienen daarbij onderdeel te worden van het VIC-plan.
- In een aantal gevallen heeft de VIC geen verbijzonderde interne controle uitgevoerd, maar een volledig interne controle. In de ideale situatie ligt de verantwoordelijkheid van deze interne controle bij het uitvoerende team in de eerste lijn. Wij onderkennen dat de uitvoering van de interne controle, ook als dit in de eerste lijn niet heeft plaatsgevonden, een wezenlijk onderdeel uitmaakt van de interne beheersing van de gemeente. Het risico van het uitvoeren ervan door de VIC is dat de verantwoordelijkheden binnen het 3-lines model verschuiven. Daarom raden wij u aan om het overnemen van de 'reguliere' interne controle door de VIC zoveel mogelijk te beperken en tijdiger met de uitvoerende teams in overleg te gaan indien de interne controles niet (tijdig) worden uitgevoerd.
- Betrek grote en/of risicovolle projecten in het VIC-plan. Een voorbeeld hiervan is de interne beheersing op de realisatie van het nieuwe gemeentehuis.
- Een punt van aandacht is dat in de rapportages nog niet altijd eenduidige conclusies worden getrokken ten aanzien van de juistheid, volledigheid, tijdigheid en rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties. De bevindingen zijn overwegend constaterend van aard. In sommige rapportages is weergegeven hoeveel transacties toereikend zijn en hoeveel transacties niet.

Een volgende stap is om conclusies te trekken en vast te leggen voor de processen als geheel, alsmede de consequenties voor de werkzaamheden van de VIC en/of accountantscontrole, zoals het uitvoeren van aanvullende werkzaamheden. Tevens dienen de gevolgen voor de oordeelsvorming in de rechtmatigheidsverantwoording te worden vastgelegd.

- De werkzaamheden van de VIC zijn nog volledig gegevensgericht op basis van het toetsen van hard controls in het proces. Voor de komende jaren raden wij u echter aan om ook de soft controls onderdeel te maken van het VIC-plan, waaronder bij de te ontwikkelen risicoanalyse. Hierbij kan de VIC gebruik maken van rapportages die recent over dit onderwerp zijn verschenen, waaronder:
 - Het aangepaste [3-lines of model](#) van het Institute of Internal Auditors;
 - De [concept-handreiking](#) soft controls van het NBA die naar verwachting begin 2022 definitief wordt.

Wij gaan de komende maanden graag met de VIC in gesprek om een doorkijk te maken naar het interne controleplan 2023. Hierbij zullen wij tevens kritisch meedenken waar werkzaamheden doelmatiger kunnen.

-

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT-audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - verbijzonderde interne controle (3/3)

Bevindingen over het eerste halfjaar 2022

De VIC heeft voor een aantal processen een rapportage opgesteld naar aanleiding van de uitgevoerde VIC werkzaamheden over het eerste halfjaar van 2022. Wij hebben kennisgenomen van de werkzaamheden, bevindingen en aanbevelingen van de VIC. Op basis van een aselechte deelwaarneming hebben we de werkzaamheden gereproduceerd om te beoordelen of wij tot dezelfde bevindingen en aanbevelingen komen. Dit betekent niet dat wij dubbel werk hebben verricht, maar dat wij kritisch hebben gekeken op welke wijze de VIC tot haar bevindingen en aanbevelingen is gekomen. Hierbij hebben wij geconstateerd dat de vastleggingen goed controleerbaar en onderbouwd zijn met de juiste documenten. Daarom hebben wij de bevindingen van de VIC overgenomen.

De opbouw van de VIC-rapportages is helder en eenduidig. De algemene tendens uit de rapportages is dat er bij een aantal processen verbeteringen noodzakelijk zijn. In het bijzonder in het sociaal domein zijn bevindingen gedaan die kunnen leiden tot materiële onzekerheden voor de jaarrekening 2022. Of dit inderdaad het geval zal zijn, is afhankelijk van de bevindingen die gedaan zullen worden bij de werkzaamheden over het tweede halfjaar van 2022. De VIC heeft bij diverse processen aanbevelingen gedaan om fouten en onzekerheden te herstellen.

Naar aanleiding van de bevindingen zijn reeds aantoonbare acties ondernomen om fouten en onzekerheden waar mogelijk te herstellen en deze fouten en onzekerheden in de toekomst te voorkomen. Een voorbeeld hiervan is het alsnog afgeven van de beschikking bij de uitvoering van de jeugdzorg.

Daarnaast raden wij u aan om na afloop van de werkzaamheden over het tweede halfjaar een totaalrapportage op te stellen, waarin de belangrijkste aanbevelingen van de VIC worden gegroepeerd in één overzicht. Op basis van dit overzicht kunnen de aanbevelingen onder eigenaarschap van de netwerkmanagers worden geïmplementeerd, zodat de interne beheersing van de gemeente meer in lijn gebracht kan worden met de uitgangspunten van het 3-lines model. Dit zal leiden tot een efficiënter proces om te komen tot een rechtmatigheidsverantwoording door het college. Tevens wordt de VIC op deze wijze in positie gezet om bij te dragen aan de lerende organisatie.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - IT-audit

Algemeen

In het kader van de jaarrekeningcontrole zullen wij een IT-audit naar de opzet en het bestaan van de algemene IT-beheersmaatregelen uitvoeren. Dit zijn de beheersmaatregelen die uw organisatie heeft getroffen om ervoor te zorgen dat de IT-systemen betrouwbaar en integer zijn. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op ongeautoriseerde wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en het optreden van verstoringen met impact op de gegevensverwerking. Hierbij richten wij ons op de voor de jaarrekening belangrijkste applicaties, waaronder:

- Civision Middelen (financiële administratie);
- Aeolus Back Zorg (sociaal domein)
- ADP (salarisadministratie)
- Gouw (belastingen).

Onze IT-auditwerkzaamheden hebben niet als doel om te komen tot een beoordeling van de IT-organisatie of IT-omgeving als geheel, maar zijn uitsluitend gericht geweest op het verkrijgen van voldoende zekerheid ten aanzien van de continue, betrouwbare werking van de IT-omgeving en beheersing van de betreffende processen met behulp van uw systemen en data voor zover relevant in het kader van de controle van de jaarrekening.

Wij moeten onze werkzaamheden nog uitvoeren

Op het moment dat wij deze managementletter bespreken met het college zijn onze werkzaamheden ten aanzien van uw IT-omgeving nog niet afgerond. Daarom zullen wij eventuele bevindingen in ons rapport van bevindingen opnemen.

Aanbestedingsproces nieuw financieel systeem afgerond

In 2022 heeft de aanbesteding plaatsgevonden van het nieuwe financiële informatiesysteem. Hierbij is de keuze gevallen op ERPx van Unit4. In beginsel gaat het uitsluitend om de implementatie van de financiële module van dit pakket. Wij hebben het voorgenomen implementatieproces besproken met het management. Hieruit hebben wij begrepen dat het doel is om het systeem in juli 2023 technisch gereed te hebben. De maanden erna zullen gebruikt worden om de applicatie in overeenstemming te brengen met de wensen van de gebruikers, alsmede om medewerkers te trainen in het gebruik ervan.

Wij hebben begrepen dat de implementatie begeleid zal worden door een externe projectleider met voldoende kennis van dergelijke omvangrijke en complexe projecten. Wij adviseren om samen met deze projectleider en Unit4 een implementatieplan op te stellen om de overgang naar het nieuwe financiële systeem in goede banen te leiden. Hierbij kijken wij graag in een vroeg stadium mee, in het bijzonder op voor de accountantscontrole belangrijke onderdelen zoals:

- De overgang van data van Civision Middelen naar ERPx;
- De benutting van rapportagemogelijkheden in ERPx;
- Trainingen van gebruikers;
- Overeenstemming van de inrichting van ERPx met het BBV.

Daarnaast raden wij u aan om bij de inrichting van ERPx rekening te houden met de informatiebehoefte die ontstaat naar aanleiding van de nieuwe doelstellingen en kritische prestatie-indicatoren in de nieuwe [doelenboom](#).

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - algemeen

Detailbevindingen interne beheersing binnen processen

Zoals eerder aangegeven zullen wij de controle van de jaarrekening vrijwel volledig gegevensgericht uitvoeren omdat de interne beheersing van de organisatie nog niet het vereiste niveau heeft voor een meer systeemgerichte controleaanpak. Daarom hebben wij onze bevindingen in de managementletter vooral beperkt om dit basisniveau te bereiken. Desalniettemin hebben wij wel samen met uw VIC in hoofdlijnen de belangrijkste processen van de gemeente in kaart gebracht. De bevindingen en aanbevelingen met de hoogste prioriteit voor de interne beheersing en jaarrekening hebben wij hieronder samengevat. Voor een volledig overzicht van de detailbevindingen verwijzen wij graag naar de rapporten van bevindingen per proces die zullen worden uitgebracht door de VIC..

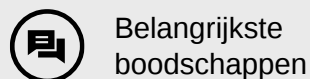
Wij hebben onze bevindingen verdeeld over de domeinen Sociaal, Ruimtelijk en Bedrijfsvoering. Gezien het feit dat het inkoop- en aanbestedingsproces een domein-overstijgend proces is met een significant effect op alle domeinen, hebben wij onze bevindingen ten aanzien van dit proces afzonderlijk in de managementletter opgenomen.

.

Interne beheersing in de lijn nog niet overal toereikend

Zoals in het overzicht op de [volgende pagina](#) blijkt, is de interne beheersing binnen de eerste en tweede lijn binnen een aantal processen nog niet toereikend. Op de aspecten waar het nog beter moet, in het bijzonder het sociaal domein, is het management bewust van de noodzaak om te verbeteren, maar ontbreekt het aan tijd en formatie, en hiermee aan de randvoorwaarden en prioriteit.

Ondanks het feit dat de interne beheersing in de eerste en tweede lijn verbeterd kan worden, zijn wij van mening dat het college op dit moment al in staat is om een rechtmatigheidsverklaring af te geven. De reden hiervan is dat de VIC gedurende het jaar als derde lijn gegevensgerichte controles uitvoert en hiermee achteraf onrechtmatigheden constateert en laat corrigeren. Het heeft echter de voorkeur om als organisatie in control te zijn zodat rechtmatigheden worden voorkomen in plaats van achteraf worden geconstateerd en gecorrigeerd. Op dat moment kan de VIC ook veel meer een bijdrage leveren aan het lerende vermogen van de organisatie.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - overzicht processen

Proces		1 ^{ste} lijn	2 ^{de} lijn	3 ^{de} lijn	Toelichting
Inkopen en crediteuren	↑				Proces prestatielevering in opzet gereed en vastgesteld, wordt nog niet toegepast.
Aanbestedingen	↔				Rechtmatigheid van aanbesteding nog niet verankerd. Zaaksysteem geeft geen waarborgen.
Salarissen	↔				Geen afgedwongen functiescheiding bij salarismutaties
WMO	↔				Geen controle op prestatielevering van zorg via het berichtenverkeer; termijnen worden niet nagekomen
Jeugd	↔				Processen niet eenduidig en niet altijd gevolgd, beschikkingen niet afgegeven. geen controle op prestatielevering.
Leerlingenvervoer	↔				Controle op gedeclareerde ritten is handmatig en tijdrovend. Geen actuele procesbeschrijving aanwezig.
Verstrekte subsidies	↔				Geen controle op prestatieafspraken. Bepalingen in de beschikking niet altijd gevolgd. Overschrijding termijnen.
Verbonden partijen	↑				Managementinformatie RBL wordt doorontwikkeld. Overeenkomst met RBL nog definitief te maken.
Treasury	↔				Geen dynamische liquiditeitsbegroting aanwezig
Grondexploitatie	↑				Kaderstelling ontbreekt, maar is sinds 2022 wel in ontwikkeling
Ontvangen subsidies	↔				Centraal systeem ontbreekt. Niet geborgd dat aan alle voorwaarden wordt voldaan.
Belastingen en heffingen	↔				Geen functiescheiding bij aanpassing van tarieven, geen controle op mutaties in subject- en objectgegevens
Huren en pachten	↔				Volledigheid van de huren en pachten niet geborgd. Processen niet beschreven en geborgd. Facturatie niet juist.
Omgevingsvergunningen	↔				
Verkopen en debiteuren	↔				
Planning & control cyclus	↔				Verbeteringen mogelijk in informatiewaarde documenten. Samenhang tussen documenten ontbreekt. Veel nagekomen post bij de jaarafsluiting die in een eerder stadium bekend hadden kunnen zijn.
Risicomanagement	↔				Risicomanagement is nog in ontwikkeling. Meer nadruk op fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik.
IT-organisatie	↔				Toegangsbeheer binnen Civision Middelen kan worden verbeterd, betere regiorol in samenwerking met partners.
Legenda	↑	Proces verbeterd			Interne beheersing is niet toereikend; opvolging aandachtspunten is urgent
	↔	Proces gelijk gebleven			Interne beheersing is toereikend; belangrijke aandachtspunten aanwezig, maar niet urgent
	↓	Proces verslechterd			Interne beheersing is toereikend; beperkte aandachtspunten met beperkte urgentie

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - aanbestedingen, inkopen en crediteuren

Adequaat inzicht in de verplichtingen ontbreekt

Wij hebben geconstateerd dat er in 2022 geen voortgang is geweest bij het inrichten van een verplichtingenadministratie, omdat het college voornemens is om per 1 januari 2024 een nieuw financieel systeem in gebruik te nemen. De selectie van dit systeem heeft onder andere plaatsgevonden op basis van de mogelijkheden voor een contracten- en verplichtingenadministratie. Wij kunnen ons vinden in het feit dat het college tot het in gebruik nemen van de nieuwe applicatie geen actie onderneemt om een contracten- en verplichtingenadministratie in te richten.

Aanbestedingen nog niet gecontroleerd

In onze managementletter 2021 hebben wij u aangeraden om een automatisch goedkeuringsproces in het zaakstelsel in te bouwen indien een medewerker van de door het zaakstelsel gegenereerde aanbestedingsvorm wil afwijken. De zaak kan dan pas technisch worden afgewikkeld indien de goedkeuring door de juiste mandaathouder, bijvoorbeeld de netwerkmanager, is verleend. Wij hebben geconstateerd dat deze waarborg niet is in gericht in het zaakstelsel. Dit is echter een bewuste keuze van het college. Zij is van mening dat door de combinatie van hard en soft controls binnen het proces, het proces voldoende beheerst wordt. Ondanks dat deze controls niet altijd zichtbaar zijn, kunnen wij ons vinden in de mening van het college. Wij hebben tevens begrepen dat er geen indicatie is dat er in 2022 onrechtmatige aanbestedingen zijn. Voorafgaand aan het beschikbaar komen van de jaarrekening zal door de VIC een spendanalyse worden uitgevoerd om achteraf vast te stellen of er aanbestedingen zijn die in strijd met de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen hebben plaatsgevonden.

Opzet van prestatielevering is vastgelegd

Een verbetering in de opzet van de interne beheersing is dat in 2022 de *Notitie vastlegging en onderbouwing prestatielevering* door het college is vastgesteld. Tevens is de ondergrens voor alle leveringen waarbij prestatie-akkoord verklaarders (PAV'ers) de levering van de overeengekomen prestatie zichtbaar in de workflow van de administratie moeten vastleggen, vastgelegd in de financiële verordening 2022. Hiermee is de opzet van het proces voor prestatielevering voor alle medewerkers verduidelijkt en beschikbaar gemaakt.

Prestatielevering inkopen nog niet altijd zichtbaar

De VIC heeft geconstateerd dat het proces van prestatielevering van inkopen nog niet volledig wordt nageleefd. Derhalve heeft de VIC aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden moeten uitvoeren om zelfstandig de prestatielevering vast te stellen. Hoewel hierbij geen bijzonderheden zijn geconstateerd, is dit geen wenselijke situatie. Om als gemeente in control te zijn dient de onafhankelijke vaststelling dat prestaties door leveranciers daadwerkelijk zijn geleverd te zijn geborgd in de eerste lijn, voordat facturen betaalbaar worden gesteld. Een belangrijke reden dat dit niet heeft plaatsgevonden is dat PAV'ers nog niet gewend zijn aan het proces, maar ook dat het financieel systeem dit niet technisch afdwingt. Dit systeem is ook niet specifiek gericht op het toevoegen van onderbouwing van de prestatielevering. Het wordt door PAV'ers als omslachtig ervaren om bewijs van prestatielevering toe te voegen. Toch raden wij u aan het belang hiervan nogmaals te benadrukken bij de PAV'ers.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - Sociaal domein (1/3)

Algemeen

De (financiële) interne beheersing binnen het sociale domein blijft dringend aandacht vragen. Het management is zich ook terdege bewust van de noodzaak om te verbeteren, maar het ontbreekt in dit domein aan tijd en formatie, en hiermee aan de randvoorwaarden en prioriteit, om de noodzakelijke verbeteringen te realiseren. Hierover heeft het college de gemeenteraad gedurende verschillende momenten in het jaar geïnformeerd door middel van raadsinformatiebrieven en het document met daarin de prioriteiten die door het college zijn gesteld.

Naar onze mening is het een compliment voor de organisatie dat zij zelfstandig de problemen heeftesignaleerd en proactief aan de gemeenteraad heeft gecommuniceerd. Nagenoeg alle bevindingen die wij tijdens onze interim-controle hebben gedaan houden dan ook verband met de door het collegeesignaleerde problematiek.

Wij begrijpen de complexiteit van deze problematiek en de afweging die het management maakt om de continuïteit en tijdigheid van de zorg voorrang te geven. Het is echter ook onze rol om te benadrukken dat de gemeente in dit domein kwetsbaar is en belangrijke financiële risico's loopt. Hieronder hebben wij dit in meer detail beschreven.

Zorgprocessen zijn nog niet in control

Mede door de hoge werkdruk bij de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet constateren wij een stagnatie in de verbetering in de interne beheersing binnen beide teams die in 2021 was ingezet. Dit heeft er onder andere toe geleid dat de VIC een fors aantal bevindingen heeft gedaan die leiden tot een onzekerheid ten aanzien van de rechtmatigheid van de zorgkosten. Het betrof echter voornamelijk formele onjuistheden in de termijnen. Dit leidt niet tot financiële onrechtmatigheden, maar geeft wel een indicatie van de kwaliteit van de procesuitvoering.

Interne controles binnen zorgprocessen vinden onvoldoende plaats

Een andere aspect dat acute aandacht vraagt van de organisatie is de afwezigheid van interne controles op de zorgprocessen in de eerste lijn. De twee kwaliteitsmedewerkers hebben de organisatie in 2022 verlaten, waarna de interne controle noodgedwongen is uitgevoerd door de VIC. Gezien de verantwoordelijkheid van de VIC om als derde lijn een onafhankelijke toetsende rol uit te voeren op de interne beheersing in de eerste lijn, is het niet wenselijk dat de VIC onderdeel uitmaakt van deze eerste lijn.

Wij hebben begrepen dat inmiddels nieuwe kwaliteitsmedewerkers zijn aangenomen die interne controles uitvoeren. Deze zijn echter (nog) niet altijd zichtbaar voor ons. Tevens ontbreekt het aan een gestructureerd intern controleplan. Wij raden u aan om een intern controles binnen het sociaal domein in de eerste lijn met voorrang opnieuw in te richten en uit te voeren.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - Sociaal domein (2/3)

Termijnen in de verordeningen worden niet nagekomen

Zoals hiervoor reeds opgemerkt hangen veel van de bevindingen van de VIC samen met het niet halen van de termijnen in de nieuwe verordeningen. In de praktijk blijken deze termijnen niet werkbaar te zijn voor of niet bekend te zijn bij de consultants. Vanuit doelmatigheid raden wij u aan om deze termijnen uit de verordening te halen of, wanneer de raad van mening is dat deze termijnen belangrijk zijn om de kwaliteit van de zorg te waarborgen, in de eerste lijn te bewaken dat deze termijnen worden gerealiseerd.

Wmo

Start gemaakt op prestatielevering intern vast te stellen

In 2022 is een start gemaakt om de prestatielevering van de geleverde zorg binnen de eerste lijn gestructureerd en zichtbaar vast te stellen. Hierbij is een start gemaakt met de zorglevering die niet via het reguliere berichtenverkeer verloopt. Dit is een positieve ontwikkeling van uw interne beheersing binnen de eerste lijn.

Voor de prestatielevering van de zorg die wel via het berichtenverkeer verloopt, blijft de gemeente afhankelijk van de prestatieverklaringen die ze ontvangt van de zorgleveranciers. Wij raden u aan om ter voorbereiding op de jaarafsluiting aanvullende werkzaamheden uit te voeren op de prestatielevering van via het berichtenverkeer geleverde zorg van zorgleveranciers waarvoor geen prestatieverklaring ontvangen wordt.

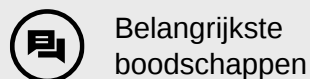
Jeugdwet

Beschikkingen ontbreken in veel gevallen

Bij de uitvoering van de jeugdwet bleek bij een kwart van de dossiers dat er geen beschikking opgesteld was na afronding van het clientonderzoek. Achteraf is dit voor een groot deel van deze dossiers hersteld, toen de zorglevering al was gestart. Ten tijde van de testwerkzaamheden waren er voor vijf van de 44 dossiers nog geen beschikkingen afgegeven. Voor deze dossiers kan (nog) niet worden vastgesteld dat de zorg rechtmatig geleverd wordt. Het ontbreken van de zorgbeschikkingen kan er ook toe leiden dat de kwaliteit van de zorgverlening onder druk komt te staan. Voor de medewerkers van het team ontbreekt het bij dossieroverdracht aan bijvoorbeeld RBL aan een duidelijke bron waaruit blijkt welke zorg voor welke periode noodzakelijk is. Ook voor de cliënten is deze onduidelijkheid naar onze mening onwenselijk. In een beschikking staat welk recht op zorg er bestaat en hoe eventueel bezwaar gemaakt kan worden tegen beslissingen van de gemeente. Het ontbreken van deze beschikking maakt het voor cliënten moeilijker om hiervan gebruik te maken.

Samenwerkingsovereenkomst nog niet aangepast

In onze managementletter van vorig jaar hebben wij gemeld dat er een start was gemaakt om de overeenkomst met RBL te herzien om de rechten en verplichtingen te verduidelijken. Dit heeft tot op heden nog niet geleid tot nieuwe afspraken. Hierdoor blijven de eerder genoemde risico's in de samenwerking met de RBL bestaan. Wel hebben wij begrepen dat de organisatie tevreden is met de ontwikkeling van de managementinformatie vanuit RBL.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - Sociaal domein (3/3)

Subsidies

Prestatielevering subsidienten niet vastgesteld

Net als in het inkoopproces en de zorgprocessen is het in het subsidieproces noodzakelijk dat de gemeente vaststelt dat de prestaties die verband houden met de verstrekte subsidies daadwerkelijk zijn verricht. Indien deze prestatielevering niet plaatsvindt, kan niet worden vastgesteld dat de maatschappelijke effecten die beoogd zijn met de verstrekte subsidie, daadwerkelijk zijn gerealiseerd. De subsidie is derhalve niet doelmatig verstrekt. Tevens kan niet (tussentijds) worden beoordeeld of de subsidies onrechtmatig zijn verstrekt, dan wel dat er geen misbruik of eigenlijk gebruik is gemaakt van verstrekte subsidies.

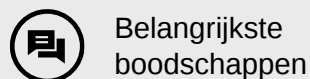
Bij 8 van de 18 gecontroleerde subsidiedossiers heeft de VIC geconstateerd dat er tussentijds geen (zichtbare) evaluatie of bewaking plaatsvindt van de geleverde prestaties. Bij 3 gecontroleerde dossiers is deze bewaking wel zichtbaar, maar vindt deze op een andere wijze plaats dan afgesproken in de subsidiebeschikking of nadere regels. Daarom raden wij u aan om de tussentijdse bewaking van de prestatielevering in het subsidieproces te versterken, bijvoorbeeld door het opvragen en beoordelen van tussentijdse rapportages en het meerdere keren per jaar gesprekken voeren met de gesubsidieerde organisaties.

Subsidiebeschikkingen niet altijd formeel rechtmatig

De Algemene wet bestuursrecht (Awb) stelt eisen aan de inhoud van een subsidiebeschikking. De VIC heeft geconstateerd dat in bijna 90% van de onderzochte subsidiedossiers de beschikking niet aan deze eisen is voldaan. Voorbeelden van afwijkingen van de Awb zijn:

- Weigeringsgronden ontbreken in beschikking;
- Verwijzing naar besluiten, wettelijke grondslagen en andere formele artikelen ontbreken;
- Verwijzing naar onjuiste artikelen en nadere regels;
- Onvoldoende informatie/dossiervorming om gemotiveerde beschikkingen op te stellen.

Deze bevinding leidt tot formele onrechtmatigheden. Wij raden u daarom aan om de bewustwording bij en kennisniveau van het team Subsidies ten aanzien van de juridische kwaliteit van de beschikkingen te verbeteren. Wij hebben begrepen dat hier reeds een start mee gemaakt is door middel van een workshop ten behoeve de medewerkers van het team Subsidies.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - Ruimtelijke domein (1/2)

Algemeen

De (financiële) interne beheersing binnen het ruimtelijk domein is over het algemeen van voldoende niveau, behoudens in het proces *huren en pachten*. Dit wil niet zeggen dat er geen verbeteringen mogelijk zijn.

Huren en pachten

Vastgoedbeheersysteem Planon nog niet volledig in gebruik

Wij hebben geconstateerd dat het vastgoedbeheersysteem Planon nog niet (volledig) in gebruik is genomen. Hierdoor is de interne beheersing binnen dit proces nog steeds kwetsbaar en is de volledige verantwoording van de huur- en pachtopbrengsten niet gewaarborgd. Voorbeelden hiervan zijn:

- Nieuwe huurovereenkomsten worden vastgelegd in het zaakstelsel. Dit stelsel is hiervoor niet primair bedoeld;
- Facturatie wordt handmatig ingevoerd in het financieel stelsel. De te factureren bedragen worden handmatig bijgehouden in Excel.

Om meer structuur te realiseren en de juistheid en volledigheid van de huur- en pachtovereenkomsten te waarborgen, is de organisatie gestart om alle huur- en pachtovereenkomsten vast te leggen in het vastgoedadministratiesysteem Planon. Wij hebben begrepen dat dit voor de huur- en pachtcontracten voor gronden is gerealiseerd. Wij raden u aan om prioriteit te geven om dit ook voor de vastgoedobjecten te doen, alsmede om de inrichting en ingebruikname van Planon in de eerste lijn te waarborgen om de volledigheid van de huur- en pachtopbrengsten.

Voor een aantal locaties is het verhuurproces, inclusief administratie en facturatie, ondergebracht bij Sportcentrum Helsdingen. De opbrengsten worden geïnd door en komen ten goede van de gemeente. In 2021 was het totale bedrag ongeveer € 600.000.

Wij hebben net als vorig jaar geconstateerd dat er, naast de wekelijkse aansluiting door een medewerker van team Financiën, zeer beperkte interne controle plaatsvindt vanuit de gemeente op deze activiteiten bij Helsdingen. Hierdoor is er een risico dat de opbrengsten niet volledig worden verantwoord. Tevens is onze ervaring dat het frauderisico bij dergelijke op afstand gezette processen hoger is, in het bijzonder omdat er ook sprake is van een contante geldstroom bij Helsdingen. Wij raden u derhalve aan om de interne controle op de opbrengsten uit Helsdingen vorm te geven in de eerste lijn.

Geconstateerde bevindingen door de VIC

De VIC heeft bij haar werkzaamheden een aantal detailbevindingen gedaan waarbij nadere analyse gewenst is:

- Er geen actueel beleid ten aanzien van de tarieven bij de organisatie van evenementen. Hierdoor worden nog steeds dezelfde tarieven gehanteerd als drie jaar geleden. Op dit moment werkt het team aan het actualiseren van deze tarieven;
- Voor de verhuur van één object is er geen indexatie afgesproken en wordt deze derhalve niet toegepast. Hierdoor is deze huuropbrengst niet marktconform. Wij raden u aan om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om deze overeenkomst in overeenstemming te brengen met de huidige markt-omstandigheden.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - Ruimtelijke domein (2/2)

Grondexploitaties

Nota Grondbeleid is onderhanden

In 2022 is invulling gegeven aan de eis van de raad om een Nota Grondbeleid op te stellen. Deze eis komt voort uit artikel 22 van de Financiële verordening gemeente Vijfheerenlanden 2022. Een belangrijk onderdeel van deze Nota wordt gevormd door de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de verkoopprijzen van gronden. Op dit moment zijn hier door de raad nog geen duidelijke kaders voor gesteld, waardoor er een risico is dat grondprijzen niet op zakelijke grondslagen worden vastgesteld.

Wij hebben begrepen dat de Nota in december 2022 door het college zal worden goedgekeurd, waarna vaststelling in de raad begin 2023 zal plaatsvinden.

Informatievoorziening naar de raad wordt meer gestructureerd

Wij hebben begrepen dat begin 2023 een Meerjaren Programma Grondbedrijf (MPG) zal worden opgesteld en aan de raad ter vaststelling zal worden aangeboden. Wij juichen deze ontwikkeling toe. In onze ervaring leidt een MPG tot een verhoging van de informatievoorziening over de grondexploitaties aan de gemeenteraad waardoor deze beter invulling kan geven aan haar kaderstellende en controlerende taak.

Naar onze mening dient in het MPG in ieder geval een duidelijke risico- en scenarioanalyse per grondexploitatie te worden opgenomen zoals deze al enkele jaren bestaat voor de exploitatie Broekgraaf. Omdat de exacte inhoud van het MPG nog ontbreekt, raden wij u aan om op korte termijn met de gemeenteraad in overleg te treden over de informatiebehoefte ten aanzien van de grondexploitaties, en de informatievoorziening hierop aan te passen. Hierbij zijn wij van mening dat, gezien het risicoprofiel van uw grondexploitaties, de gemeenteraad een proactieve rol zal moeten aannemen.

Bepaling verkoopprijzen gronden niet altijd transparant

De VIC heeft detailwerkzaamheden uitgevoerd op vijf verkooptransacties binnen de grondexploitaties. Hierbij is geconstateerd dat bij drie transacties, allen verkoop van percelen in Broekgraaf fase 4, geen expliciete onderbouwing aanwezig was van de hoogte van de verkoopprijzen. Wij hebben begrepen dat de verkoopprijzen zijn bepaald op basis van adviezen van externe makelaars. Hiervan is echter geen documentatie aanwezig, Bijkomend risico is dat de verkoopovereenkomsten die aan deze transacties ten grondslag liggen in 2020 zijn geautoriseerd in strijd met het geldende mandaatbesluit.

Wij raden u aan om de zakelijkheid van de drie grondtransacties aannemelijk te maken in aanloop naar de controle van de jaarrekening. Tevens adviseren wij u om, zoals door de raad vereist in de financiële verordening, de prijsstelling van gemeentelijke gronden vast te leggen in de Nota Grondbeleid.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - Bedrijfsvoering (1/2)

Algemeen

De (financiële) interne beheersing binnen het domein Bedrijfsvoering is van voldoende niveau. De afgelopen twee jaar hebben wij diverse aanbevelingen gedaan om de processen binnen dit domein te verbeteren, in het bijzonder ten aanzien van het salarisproces en de treasuryfunctie. Hoewel er duidelijke verbeteringen in de interne beheersing zichtbaar zijn, hebben wij wel een kanttekening bij de snelheid waarmee deze verbeteringen worden geïmplementeerd. Hieronder hebben wij dit in meer detail beschreven.

Salarissen

[Optimalisatie ADP is bijna afgerond](#)

Sinds 2020 wordt de personeels- en salarisadministratie gevoerd in ADP. Dit systeem heeft diverse workflows om de werkprocessen op de afdeling efficiënter uit te voeren. De ontwikkeling van deze workflows is nagenoeg afgerond. Dit is echter nog niet gerealiseerd voor het proces *uitdiensttreden*. Gezien de voordelen die deze workflows bieden voor de verbetering van de interne beheersing en de vermindering van risico's, raden wij u aan om de ingezette verbeteringen te versnellen.

Treasury

In onze managementletter 2021 hebben wij opgemerkt dat de liquiditeitspositie niet structureel wordt bewaakt. Ook dit jaar hebben wij geconstateerd dat er nog geen dynamische liquiditeitsbegroting is opgesteld. Wij hebben begrepen dat naar aanleiding van de begroting 2023 een statische liquiditeitsbegroting wordt opgesteld voor het begrotingsjaar 2023. Gezien uw ambitieuze investerings- en woningbouwopgave raden wij u echter aan om op korte termijn een meerjarige liquiditeitsbegroting op te stellen, waarbij tevens rekening gehouden wordt met wijzigingen in het werkkapitaal. De eerste jaarschijf, dit jaar dus 2023, dient verder gespecificeerd te worden in maandschijven. Deze gespecificeerde liquiditeitsbegroting dient continue bijgewerkt te worden op basis van werkelijke ontvangsten en uitgaven en nieuwe investerings- en ontwikkelingsdoelstellingen. Hierdoor ontstaat een doorlopend inzicht in de liquiditeitsbehoefte en investeringsmogelijkheden.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Ontwikkelingen in uw interne beheersing

Verbijzonderde interne controle

IT- audit en data-analyse

Bevindingen in de processen

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Evaluatie interne beheersing - Bedrijfsvoering (2/2)

Belastingen

Geen interne controle op wijzigingen van mutaties

De mutaties die in GouwIT worden gemaakt worden niet gelogd, waardoor niet duidelijk is wie de mutaties heeft doorgevoerd. Tevens vindt er geen interne controle plaats op deze mutaties, waardoor het risico bestaat dat mutaties niet juist of rechtmatig plaatsvinden. Een medewerker zou daarom zijn eigen belastingen kunnen aanpassen. Wij raden u aan om mutaties in de subject- en objectgegevens te laten controleren door een tweede medewerker van het team Belastingen.

Geen functiescheiding in wijziging tarieven

Het systeem GouwIT dwingt geen functiescheiding af tussen invoeren en fiatteren van belastingtarieven. Hierdoor bestaat het risico dat tarieven niet juist of onrechtmatig worden doorgevoerd. Dit risico wordt deels ondervangen doordat tariefswijzigingen achteraf zichtbaar worden gecontroleerd door een andere medewerker. Dit kan echter alleen als deze medewerker op de hoogte is gebracht van deze wijziging. Omdat wijzigingen door één persoon ingevoerd en definitief gemaakt kunnen worden, zullen mutaties die ter kwade trouw zijn doorgevoerd niet direct worden ondervangen. Derhalve raden wij u aan om functiescheiding te realiseren in GouwIT.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Wetgeving

Financieringssysteem

Iv3 en Sisa

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen - wetgeving (1/4)

Definitieve invoering rechtmatigheidsverantwoording

Na diverse malen uitgesteld te zijn, is het dan eindelijk zover! Met de definitieve invoering van de rechtmatigheidsverantwoording leggen het college van burgemeester en wethouders zelf verantwoording af over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening. De Tweede Kamer heeft het voorstel hiertoe op 31 mei 2022 aangenomen. Het voorstel is door de Eerste Kamer op 27 september 2022 als hamerstuk afgedaan. Daarmee is de parlementaire behandeling van dit wetsvoorstel ten einde gekomen op 27 september. De rechtmatigheidsverantwoording zal voor de eerste keer gaan gelden voor het verslagjaar 2023, waarbij de vaststelling van de rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de jaarrekening zal plaatsvinden in het kalenderjaar 2024.

Nieuwe modelverordeningen ex artikel 212 en 213 beschikbaar

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Wet versterking Decentrale Rekenkamers in werking. Op basis van deze wet dient het college een rechtmatigheidsverantwoording af te geven, voor het eerst over het verslagjaar 2023 (in 2024). Dit heeft tevens effect op de gemeentelijke verordeningen die gebaseerd zijn op art. 212 en 213 Gemeentewet.

Om gemeenten te ondersteunen bij de veranderingen, heeft de VNG op 24 november 2022 de herziene modelverordeningen gepubliceerd ten aanzien van financieel beleid, beheer en organisatie (ex artikel 212), controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie (ex artikel 213) en de onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid bestuur (ex artikel 213a).

De wijzigingen in de verordeningen kunnen overigens pas worden doorgevoerd als het wetsvoorstel in werking treedt. De definitieve datum daarvoor moet nog worden bekendgemaakt met een Koninklijk Besluit.

Daarnaast heeft de Wet versterking decentrale rekenkamers ook gevolgen voor de modelverordening op de lokale rekenkamer. De nieuwe of aangepaste modelverordening hiervoor volgt op een later moment.

De nieuwe modelverordeningen kunt u [hier](#) vinden.

Invoering Omgevingswet opnieuw uitgesteld

In het bestuurlijk overleg met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over de invoering en voortgang van de Omgevingswet, is een voorstel gedaan voor een beperkt uitstel van de ingangsdatum van 1 januari 2023. Hierbij is een periode van 6 maanden genoemd.

Het Koninklijk Besluit dat de eerder beoogde invoering per 1 januari 2023 regelt, trekt de minister in om vervolgens een nieuw besluit in procedure te brengen met als ingangsdatum 1 juli 2023. Dit houdt derhalve in dat de invoering van de Omgevingswet niet eerder zal zijn dan dit moment.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Wetgeving

Financieringssystematiek

Iv3 en Sisa

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen - wetgeving (2/4)

Renseigneringsplicht uitgebreid

Per 1 januari 2022 is de renseigneringsplicht voor gemeenten verder uitgebreid. Aan de vorige opvraag van uitbetaalde bedragen aan derden, ook wel bekend als het IB-47 formulier, ontbreekt de wettelijke basis om ook het burgerservicenummer (BSN) uit te vragen. Vanaf 1 januari 2022 geldt daarom een nieuwe renseigneringsverplichting voor administratieplichtigen om alsnog in deze voldoende wettelijke basis te voorzien. Deze nieuwe renseigneringsverplichting is zonder meer van toepassing, ongeacht of de Belastingdienst heeft verzocht om aanlevering van gegevens. De nieuwe renseigneringsverplichting is daarmee breder dan de huidige opvraag en brengt daarom aanvullende administratieve verplichtingen met zich mee.

De nieuwe renseigneringsverplichting zal volledig digitaal verlopen. De Belastingdienst heeft hiervoor een handleiding gepubliceerd waarin gedetailleerd wordt beschreven hoe administratieplichtigen de gegevens moeten aanleveren. Deze handleiding is [hier](#) te vinden. In de nieuwe situatie zullen de gegevens over een bepaald kalenderjaar na afloop van dat kalenderjaar uiterlijk op 31 januari moeten worden aangeleverd. Dit betekent voor de administratieplichtigen die onder de reikwijdte van de nieuwe renseigneringsverplichting vallen, dat zij uiterlijk op 31 januari 2023 voor de eerste keer de betreffende gegevens bij de Belastingdienst moeten aanleveren. Vanaf 2023 zal het ook mogelijk worden om gedurende het jaar de betreffende gegevens aan te leveren. Voor 2022 is dit nog niet mogelijk.

Aanpassing nodig voor Verordening Toeristenbelasting

In december 2022 wordt naar verwachting door de gemeenteraad de *Verordening op de heffing en invordering van toeristenbelasting 2023* vastgesteld. Deze verordening is gebaseerd op de modelverordening van de VNG. In deze modelverordening wordt in diverse artikelen verwezen naar passages uit de Wet Toelating Zorginstellingen (WTZi). Omdat de WTZi is gewijzigd, zijn enkele verwijzingen in de modelverordening niet meer actueel. Voor u is het effect dat de verwijzing in artikel 4 van uw verordening naar de WTZi dient te worden aangepast in een verwijzing naar de Wet toetreding zorgaanbieders (Wtza). Het VNG heeft voorgesteld de tekst als volgt te wijzigen:

'De belasting wordt niet geheven voor het verblijf:

1. van degene die verblijft in een instelling als bedoeld in artikel 4 van de Wet toetreding zorgaanbieders;'

Wij raden u aan om hiermee rekening te houden bij het opstellen van de herziene verordening voor 2023.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Wetgeving

Financieringssysteem

Iv3 en Sisa

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen - wetgeving (3/4)

Gefaseerde aanpassing Regeling opvang ontheemden Oekraïne

Vanwege de plotseling stroom aan vluchtelingen vanuit Oekraïne naar Nederland, is in maart 2022 de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) onder hoge tijdsdruk tot stand gekomen. In de regeling is onder andere de hoogte van de maandelijkse financiële toelage (eet- en leefgeld) geregeld die de vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen om in hun levensbehoeften te kunnen voorzien. Hierbij lag de nadruk op snelheid en praktische uitvoerbaarheid van de regeling door gemeenten.

De RooO is samen met de VNG geëvalueerd. Op basis hiervan is de RooO aangepast met als belangrijkste doel de uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid van de regeling te verbeteren. Om de uitlegbaarheid te vergroten is de regeling meer in lijn gebracht met bestaande regelingen voor asielzoekers, bijstandsgerechtigden en statushouders. De gewijzigde RooO gaat in twee fases in. Een deel van de aangepaste regeling treedt op 1 december 2022 in werking, een andere deel op 1 februari 2023.

Belangrijkste wijzigingen per 1 december 2022

Per 1 december 2022 wijzigt de tekst van de regeling vooral op een paar technische punten, zoals een verbeterde uitleg van de begrippen ontheemden, gezin, gemeentelijke opvang en particuliere opvang. Een andere wijziging is dat gemeenten een financiële vergoeding uit kunnen keren voor kleding en persoonlijke uitgaven aan personen die langdurig in een zorginstelling verblijven. De hoogte van deze vergoeding is € 56,12 per maand.

Ook is het mogelijk dat personen die vrijwilligerswerk verrichten op de opvanglocatie hier een vrijwilligersvergoeding van € 14,- per week voor krijgen. Daarnaast is advies over vertrek uit de opvang toegevoegd. Per 1 december kunnen vluchtelingen uit Oekraïne tijdelijk de opvang verlaten voor de duur van maximaal 28 dagen met behoud van hun maandelijkse financiële toelage. Na deze periode kan de gemeente de verstrekkingen stopzetten.

Belangrijkste wijzigingen per 1 februari 2023

Per 1 februari 2023 wordt de regeling meer in lijn gebracht met bestaande regelingen voor asielzoekers, statushouders en bijstandsgerechtigden. De wijzigingen zijn:

- Gemeenten kunnen de maandelijkse financiële toelages stopzetten voor het hele gezin als een meerderjarig gezinslid inkomsten uit arbeid of een uitkering ontvangt. De gemeente kan deze toelages ook voor een deel stopzetten als blijkt dat een uitkering onvoldoende is om van te leven;
- De wooncomponent die vluchtelingen uit Oekraïne in de particuliere opvang ontvangen wordt bijgesteld naar €93 per persoon per maand, dit geldt zowel voor volwassenen als voor minderjarigen;
- Er wordt een staffel naar de omvang van het gezin gehanteerd voor het deel van de toelage dat bedoeld is voor voedsel. Dat betekent, hoe groter het gezin, hoe lager de maandelijkse voedselcomponent per persoon.

Belangrijkste
boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Wetgeving

Financieringssystematiek

Iv3 en Sisa

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen - wetgeving (4/4)

Handreiking over gronduitgifte na Didam-arrest

Het arrest van de Hoge Raad van 26 november 2021 in de casus Didam heeft directe gevolgen gehad voor de vervreemding van onroerende zaken door gemeenten. Volgens de Hoge Raad moeten gemeenten bij de vervreemding van onroerende zaken het gelijkheidsbeginsel in acht nemen, hetgeen betekent dat als hoofdregel geldt dat aan (potentiële) gegadigden gelijke kansen op de aankoop moeten worden geboden. In alle gevallen moet een beoogde grondverkoop door gemeenten openbaar bekend worden gemaakt, zo besliste de Hoge Raad.

Sinds de Hoge Raad uitspraak deed, worden vanuit de praktijk van vastgoed- en gebiedsontwikkeling voortdurend vragen gesteld over de precieze betekenis van dit arrest voor de praktijk. De voorliggende omvangrijke woningbouwopgave vergroot de urgente behoefte aan antwoorden op deze vragen. Daarom hebben het ministerie van BZK, NEPROM, VNG en VvG een handreiking uitgebracht die gemeenten ondersteunt bij de implementatie van het arrest Didam in het gemeentelijke grond(uitgifte)beleid bij gebiedsontwikkeling. De handreiking omvat praktische stappenplannen voor zowel de selectieprocedure als 1-op-1-transacties.

Hoewel de handreiking geen juridische werking heeft, draagt het naar onze mening bij aan de verduidelijking van de praktische gevolgen van de het Didam-arrest en verminderd het de risico's op een onrechtmatige vervreemding van onroerende zaken. De handreiking kunt [hier](#) vinden.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat het college van burgemeester en wethouders in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

In de memorie van toelichting bij de Woo staat onder andere dat met dit artikel beoogd wordt een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo. Deze verplichting geldt reeds voor de jaarrekening 2022. Voor meer informatie over de Woo klik op de volgende link: [Wet open overheid](#).

Belangrijkste
boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Wetgeving

Financieringssystematiek

Iv3 en Sisa

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen - Wet Normering Topinkomens

Verantwoordingsmodel WNT gepubliceerd

Het [verantwoordingsmodel](#) voor de openbaarmaking van de WNT-gegevens over kalenderjaar 2022 is gepubliceerd. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het verantwoordingsmodel WNT 2021 zijn:

- Het bedrag waarbij voor topfunctionarissen kan worden volstaan met een verkorte WNT-verantwoording is gewijzigd van een totale bezoldiging van € 1.700 of minder naar een totale bezoldiging van € 1.800 of minder.
- Er is een verwijzing opgenomen naar de uitzonderingen op artikel 2.10, derde lid, WNT. Deze uitzonderingen zijn met ingang van 2022 gebundeld in artikel 10 Beleidsregels WNT 2022. Als een van de uitzonderingen van toepassing is, blijft de bezoldiging in een periode van non-activiteit, vooruitlopend op de beëindiging van het dienstverband, aangemerkt als bezoldiging en wordt deze niet als uitkering wegens beëindiging van het dienstverband aangemerkt.
- Er is een verwijzing opgenomen naar het nieuwe artikel 10c Beleidsregels WNT 2022 inzake de afkoop van opgebouwde uitkeringsrechten in verband met werkloosheid. Onder voorwaarden worden deze niet als uitkering wegens beëindiging van het dienstverband aangemerkt.

Voor een nadere uitwerking van genoemde wijzigingen kunt u (de toelichting bij) het verantwoordingsmodel raadplegen.

Controleprotocol WNT gepubliceerd

Daarnaast is ook het [Controleprotocol WNT 2022](#) gepubliceerd. In dit protocol wordt de wijze beschreven waarop de accountantscontrole op de naleving van de WNT over het kalenderjaar 2022 dient plaats te vinden. Het is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Dit controleprotocol is minimaal gewijzigd ten opzichte van het vorige controleprotocol.

Algemeen bezoldigingsmaximum 2023 vastgesteld

Het algemene bezoldigingsmaximum wordt jaarlijks aangepast aan de loonontwikkeling bij de overheid in het voorgaande jaar. Voor 2023 is het algemeen bezoldigingsmaximum vastgesteld op een bedrag van € 223.000. Het besluit vindt u [hier](#).

Ook de bezoldigingsmaxima voor topfunctionarissen zonder dienst-betrekking zijn voor 2023 geïndexeerd. De eerste twaalf kalendermaanden mag de bezoldiging niet meer bedragen dan de som van € 29.500 per maand voor de eerste zes maanden en € 22.400 per maand voor de volgende zes maanden waarin de functie wordt vervuld. Het maximumuurtarief bedraagt vanaf 2023 voor de eerste twaalf kalendermaanden € 212.

Belangrijkste
boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Wetgeving

Financieringssysteem

Iv3 en Sisa

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen - Financieringssysteem

Nieuwe Financieringssysteem medeoverheden

In de Kamerbrief [Contourennota financieringssysteem medeoverheden](#), gepubliceerd op 11 juli 2022, heeft de Minister van Binnenlandse Zaken de Tweede Kamer geïnformeerd over de stappen die het kabinet wil zetten om te komen tot een nieuwe financieringssysteem voor medeoverheden voor de periode na 2025. Centraal hierbij staat dat er een goede balans moet ontstaan tussen financiën voor medeoverheden en de taken waar zij voor staan, met meerjarige stabiliteit en helderheid over hun meerjarig begrotingskader. Daarnaast dient het financieel en interbestuurlijk instrumentarium, specifiek het uitkeringsstelsel richting medeoverheden, beter aan te sluiten op taken en de wettelijke kaders van waaruit die taken worden toebedeeld.

Het Rijk werkt samen met gemeenten en provincies aan een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe stelt het kabinet eenmalig € 1,1 miljard extra in 2026 beschikbaar. Dit leidt ertoe dat in het gemeentefonds een bedrag van € 76 miljoen aan het BTW-compensatiefonds wordt toegevoegd. Tevens komt er bedrag van € 924 miljoen beschikbaar via de algemene uitkering van het gemeentefonds.

Onderliggend aan de kamerbrief 'Contourennota financieringssysteem medeoverheden' zijn nog twee documenten gepubliceerd, namelijk:

1. Het rapport van mw. Lazeroms: [‘Samenwerkingsvermogen: Samen werken aan maatschappelijke opgaven met financiën in balans’](#). De analyse biedt een helder overzicht van de financiële gevolgen van het Coalitieakkoord voor medeoverheden.
2. De bijlage [‘Overkoepelende notitie uitkeringsstelsel’](#). Een belangrijk onderdeel van de financiële verhoudingen wordt gevormd door de uitkeringen, waarmee medeoverheden vanuit het Rijk worden bekostigd. De overkoepelende notitie bij de contourennota geeft een overzicht van de uitkomsten uit de ambtelijke interdepartementale Taskforce die werkt aan de uitwerking van de gewenste en benodigde aanpassingen in het uitkeringsstelsel.

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Wetgeving

Financieringssysteem

Iv3 en Sisa

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen - informatie voor derden en Sisa

Verfijning Iv3 voor taakvelden Wmo en Jeugd

BZK en VWS hebben een document gepubliceerd met daarin veel gestelde vragen en antwoorden over de verfijning van de taakvelden op het gebied van Wmo en Jeugd. Aan bod komen onder meer hoe de begroting van 2023 in te vullen, hoe eigen bijdragen moeten worden verantwoord en hoe baten en lasten over de taakvelden moeten worden verdeeld als sprake is van taakgerichte financiering. Het document is [hier](#) te vinden. Het document met veel gestelde vragen is een levend document. Daarom zal het de komende maanden worden aangevuld met nieuwe vragen die beantwoord zijn.

Verder inventariseert onderzoeksbureau Significant Public momenteel in opdracht van het Rijk bij een aantal gemeenten de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van de verfijnde taakvelden Wmo en Jeugd. Het is de bedoeling de resultaten van de inventarisatie na oplevering te publiceren. Significant Public verwacht in oktober verslag te doen.

Sisa regeling A16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne

Op 29 augustus is de concept [invulwijzer SiSa 2022](#) gepubliceerd op [rijksoverheid.nl](#). De afgelopen maand heeft een zogenaamde 'proefcontrole' plaatsgevonden van de concept invulwijzer voor de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne, omdat de invulwijzer onder grote (tijds)druk tot stand was gekomen. Het doel van de proefcontrole was toetsen of de huidige indicatoren en de invulwijzer, horende bij de bekostigingsregeling opvang ontheemden

Oekraïne, een juiste en uniforme interpretatie en toepassing van de (controle)voorschriften mogelijk maakten. Zo niet dan worden mogelijkheden verkend om de 'echte' controle in de eerste helft van 2023 te verhelderen en vergemakkelijken. Naar aanleiding van de proefcontrole zijn diverse wijzigingen aangebracht die volledig in de definitieve invulwijzer zullen worden opgenomen.

Concept verantwoordingsoverzicht Sisa 2022 gepubliceerd

Het verantwoordingsoverzicht SiSa 2022 is opengesteld aan de hand van informatie van verstrekkers van de uitkeringen en is op het moment van schrijven van deze management gevuld op basis van de stand per 15 november 2022. Het verantwoordingsoverzicht is te raadplegen via deze [link](#).

Dit betekent dat uw gemeente kan gaan bijhouden of alle specifieke uitkeringen, die voor uw gemeente van toepassing zijn, op deze lijst aangevuld worden. Deze controle is een belangrijke eerste stap voor de verantwoording over het jaar 2022. De verantwoordingslijst vormt de basis voor de SiSa-bijlage op maat die uw organisatie ontvangt. Wacht dus niet met controleren tot de verantwoordingslijst begin januari 2023 definitief is.

Nota procedure aanlevering verantwoordingsinformatie

Op 24 oktober 2022 is ook de concept Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie gepubliceerd. Deze is te benaderen via deze [link](#).

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole (1/2)

Aandachtspunten afsluitproces jaarrekening 2022

Op basis van onze kennis die wij van de gemeente Vijfheerenlanden hebben verkregen bij controles in eerdere jaren, onze risicoanalyse, de uitgevoerde interim-controle 2022, actuele ontwikkelingen en overige aandachtsgebieden, onderkennen wij de volgende belangrijke aandachtspunten die van belang zijn voor een efficiënte jaarrekeningcontrole en een tijdige afronding:

- Bij de start van de jaarrekeningcontrole verwachten wij dat de concept jaarstukken gereed zijn en zichtbaar zijn gecontroleerd aan de hand van de checklist jaarverslaggeving;
- Alle in de lijst op te leveren specificatie gevraagde documenten, analyses, specificaties en aansluitingen zijn aanwezig en overeenkomstig de structuur van deze lijst aangeleverd bij de start van de jaarrekeningcontrole;
- De teksten in de jaarrekening kritisch zijn beoordeeld en door een derde medewerker zijn tegen gelezen;
- Alle balansposten, tussenrekeningen, transactiestromen en toelichtingen in de jaarrekening zijn voor aanvang van de jaarrekeningcontrole door de gemeente zichtbaar gecontroleerd en eventuele correcties naar aanleiding van deze controle zijn verwerkt in de concept jaarstukken;
- Er is een zichtbare aansluiting gemaakt tussen de financiële administratie en de bronadministraties, bijvoorbeeld ten aanzien van de omgevingsvergunningen, Wmo en belastingen;
- Belangrijkste schattingsposten in de jaarrekening (waardering van de grondexploitatie, voorzieningen, nog te verwachten facturen) zijn bij de start van de jaarrekeningcontrole onderbouwd, zichtbaar gecontroleerd en afgestemd met ons controleteam;

- De lasten in de jaarrekening die direct voortkomen uit wettelijke taken die zijn uitbesteed aan andere organisaties zijn met deze organisaties afgestemd en akkoord bevonden, zoals Avres en RBL;
- De actualisatie van de grondexploitaties in de MPG 2022 heeft plaatsgevonden naar de stand per 1 januari 2023. In het licht van de huidige economische omstandigheden en (bouw)kostenontwikkeling, raden wij u ten eerste aan om als onderdeel van de jaarafsluiting een kritische analyse uit te voeren op de lopende grondexploitaties. Hierdoor ontstaat een beter beeld van de (financiële) resultaten en risico's binnen deze exploitaties;
- Per Sisa-regeling is een afzonderlijk controledossier opgebouwd, met daarin een aansluiting naar de financiële administratie (ook voor een eventuele balanspost), de ontvangen beschikking en een gedetailleerd overzicht van de gemaakte kosten per Sisa-regeling onderverdeeld naar kostensoort (inkoop, subsidie, interne uren).

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole (2/2)

Planning eindejaarscontrole 2022

Nu de interim-controle is afgerond, zullen wij ons samen met de organisatie de komende maanden gaan richten uit het uitvoeren van de werkzaamheden in het kader van de eindejaarscontrole. De planning van onze werkzaamheden ziet er als volgt uit:

Afspraak		Verantwoordelijke		Deadline
		Qconcepts	Gemeente	
1	Lijst op te leveren specificaties eindejaarscontrole aanleveren	●	○	6 november 2022
2	Tussentijdse afstemming gebeurtenissen en transacties met een significant effect op de jaarrekening	●	●	7 februari 2023
3	Start controle grondexploitaties, Sisa (deels) en WNT	●	○	20 februari 2023
4	Volledige oplevering uitgevoerde verbijzonderde interne controles laatste perioden, inclusief dossiervoering	○	●	20 februari 2023
5	Oplevering jaarrekening, inclusief volledig balansdossier	○	●	3 april 2023
6	Start controle jaarrekening	●	○	3 april 2023
7	Oplevering verantwoording Avres met aansluiting naar jaarrekening	○	●	10 april 2023
8	Bespreken controlebevindingen met ambtelijke organisatie	●	●	8 mei 2023
9	Start controle prestatielevering Wmo	●	○	8 mei 2023
10	Oplevering verantwoording Avres met aansluiting naar jaarrekening	○	●	15 mei 2023
11	Bespreken controlebevindingen met portefeuillehouder	●	●	23 mei 2023
12	Bespreken controlebevindingen in auditcommissie	●	●	13 juni 2023

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Bijlage 1 - Detailbevindingen beheersmaatregelen - prioriteit hoog (1/2)

#	Aanbevelingen
1	<u>Wij raden u aan om de aandacht van de opvolging van verbeteringen te verleggen naar de managementletter.</u>
2	<u>Wij raden u aan om op korte termijn een analyse te maken welke randvoorwaarden moeten worden ingevuld om uw ontwikkel- en investeringsopgave te realiseren (de soll-positie), wat de huidige status is van de randvoorwaarden (ist-positie) en welke maatregelen nog genomen moeten worden.</u>
3	<u>Wij raden wij u aan om op korte termijn met maatregelen te komen om te zorgen dat de solvabiliteit van de gemeente ultimo 2026 minimaal voldoet aan de interne norm van 20%. Bij voorkeur is de solvabiliteit dan nog hoger om het verwachte nadeel uit de herziene financiële verhoudingen op te kunnen vangen.</u>
4	<u>Wij adviseren u om de samenwerking tussen raad, college en ambtelijke organisatie de komende maanden verder vorm te geven bij het structureren en inhoudelijk opstellen van de bestuursrapportages en doelenboom.</u>
5	<u>Wij adviseren u om de nieuwe opzet van de P&C cyclus samen met de raad verder in detail uit te werken en hierbij niet terug te vallen in de 'vertrouwdheid' van het huidige systeem.</u>
6	<u>Wij raden u aan om na afloop van de werkzaamheden over het tweede halfjaar een totaalrapportage op te stellen waarin de belangrijkste aanbevelingen van de VIC worden gegroepeerd in één overzicht. Op basis van dit overzicht kunnen de aanbevelingen onder eigenaarschap van de netwerkmanagers worden geïmplementeerd.</u>
7	<u>Wij adviseren om samen met deze projectleider en Unit4 een implementatieplan op te stellen om de overgang naar het nieuwe financiële systeem in goede banen te leiden.</u>
8	<u>Wij bevelen u aan om de aantoonbare prestatielevering door leveranciers te borgen in de eerste lijn, voordat facturen betaalbaar worden gesteld.</u>
9	<u>Wij raden u aan om een intern controles binnen het sociaal domein in de eerste lijn met voorrang opnieuw in te richten en uit te voeren.</u>
10	<u>Wij raden u aan om ter voorbereiding op de jaarafsluiting aanvullende werkzaamheden uit te voeren op de prestatielevering van via het berichtenverkeer geleverde zorg van zorgleveranciers waarvoor geen prestatieverklaring ontvangen wordt.</u>

Belangrijkste
boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Bijlage 1 - Detailbevindingen beheersmaatregelen - prioriteit hoog (2/2)

#	Aanbevelingen
11	<u>Wij bevelen u aan om de overeenkomst met RBL te herzien om de onderlinge rechten en verplichtingen te verduidelijken.</u>
12	<u>Wij raden u aan om na afloop van een clientonderzoek een beschikking op te stellen en behoefte van zorgcliënten waarin minimaal de recht, hoogte en duur van de zorg is vastgelegd.</u>
13	<u>Wij raden u aan om de tussentijdse bewaking van de prestatielevering in het subsidieproces te versterken, bijvoorbeeld door het opvragen en beoordelen van tussentijdse rapportages en het meerdere keren per jaar gesprekken voeren met de gesubsidieerde organisaties.</u>
14	<u>Wij raden u aan om prioriteit te geven aan de inrichting en ingebruikname van Planon om de volledigheid van de huur- en pachttopbrengsten in de eerste lijn te waarborgen.</u>
15	<u>Omdat de exacte inhoud van het MPG nog ontbreekt, raden wij u aan om op korte termijn met de gemeenteraad in overleg te treden over de informatiebehoefte ten aanzien van de grondexploitaties, en de informatievoorziening hierop aan te passen.</u>
16	<u>Wij raden u aan om de zakelijkheid van de grondtransacties die door de VIC als onzeker zijn aangemerkt aannemelijk te maken in aanloop naar de controle van de jaarrekening.</u>
17	<u>Tevens adviseren wij u om, zoals door de raad vereist in de financiële verordening, de prijsstelling van gemeentelijke gronden vast te leggen in de Nota Grondbeleid.</u>
18	<u>Gezien uw ambitieuze investerings- en woningbouwopgave raden wij u aan om op korte termijn een meerjarige liquiditeitsbegroting op te stellen, waarbij tevens rekening gehouden wordt met wijzigingen in het werkkapitaal.</u>
19	<u>Wij raden u aan om functiescheiding te realiseren bij de wijzigingen van tarieven in GouwIT.</u>

Belangrijkste boodschappen

Aard en reikwijdte controle

Evaluatie interne beheersing

Actuele ontwikkelingen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Bijlage 1 - Detailbevindingen beheersmaatregelen - prioriteit middel

#	Aanbevelingen
1	<u>Wij geven u in overweging om de wetten, regelgeving en verordeningen te analyseren op bepalingen die effect hebben op recht, hoogte en duur. Deze bepalingen worden dan opgenomen in het toetsingskader.</u>
2	<u>Wij raden u aan om nu al met de raad in gesprek te gaan over de vorm, leesbaarheid en informatiewaarde van de nieuwe paragraaf Bedrijfsvoering.</u>
3	<u>Wij raden u aan om in het bijzonder de preventie om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan explicieter te verankeren in de processen.</u>
4	<u>Wij raden u aan om bij de inrichting van ERPx rekening te houden met de informatiebehoefte die ontstaat naar aanleiding van de nieuwe doelstellingen en kritische prestatie-indicatoren in de nieuwe doelenboom.</u>
5	<u>Vanuit doelmatigheid raden wij u aan om termijnen die praktisch niet haalbaar zijn uit de verordening te halen of, wanneer de raad van mening is dat deze termijnen belangrijk zijn om de kwaliteit van de zorg te waarborgen, in de eerste lijn te bewaken dat deze termijnen worden gerealiseerd.</u>
6	<u>Wij raden u aan om de bewustwording bij en kennisniveau van het team Subsidies ten aanzien van de juridische kwaliteit van de subsidiebeschikkingen te verbeteren.</u>
7	<u>Wij raden u aan om de interne controle op de opbrengsten uit Helsdingen in de eerste lijn vorm te geven.</u>
8	<u>Gezien de voordelen die de workflows binnen ADP bieden voor de verbetering van de interne beheersing en de vermindering van risico's, raden wij u aan om de ingezette verbeteringen te versnellen.</u>
9	<u>Wij raden u aan om mutaties in de subject- en objectgegevens n GouwIT te laten controleren door een tweede medewerker van het team Belastingen.</u>

Bijlage 1 - Detailbevindingen beheersmaatregelen - VIC

#	Aanbevelingen
1	<u>Wij raden u aan om de risico's in de frauderisicoanalyse volledig te betrekken in de werkzaamheden van de VIC, alsmede om de VIC-functie actief te betrekken bij het actueel houden van de frauderisicoanalyse en het actief beheersen van deze risico's. Deze risico's en beheersmaatregelen dienen daarbij onderdeel te worden van het VIC-plan.</u>
2	<u>Wij bevelen u daarom aan om het VIC-plan komend jaar integraal te evalueren op toegevoegde waarde voor de organisatie. Onderdelen die geen waarde toevoegen aan uw (strategische) doelstellingen zouden kunnen worden geschrapt of verminderd.</u>
3	<u>Wij aanbevelen u aan om de VIC-functie binnen de vaste formatie uit te breiden en niet structureel gebruik te maken van externe inhuur.</u>
4	<u>Om meer specifieke richting te geven aan de VIC-werkzaamheden, raden wij u aan om vanuit de strategie en doelstellingen van de gemeente een gerichte en integrale risicoanalyse uit te voeren. Met integraal bedoelen wij dat ook IT-, fiscale, fraude en projectrisico's onderdeel zijn van de analyse.</u>
5	<u>Wij raden u aan om het overnemen van de 'reguliere' interne controle door de VIC zoveel mogelijk te beperken en tijdiger met de uitvoerende teams in overleg te gaan indien de interne controles niet (tijdig) worden uitgevoerd.</u>
6	<u>Wij raden u aan om grote, risicovolle en/of politiek gevoelige projecten te betrekken in het VIC-plan.</u>
7	<u>Wij raden u aan om ook de soft controls onderdeel te maken van het VIC-plan, waaronder bij de te ontwikkelen risicoanalyse.</u>
8	<u>Wij raden u aan om uit de uitgevoerde VIC-werkzaamheden conclusies te trekken en te documenteren voor de processen als geheel, alsmede de consequenties voor de werkzaamheden van de VIC en/of accountantscontrole. Tevens dienen de gevolgen voor de oordeelsvorming in de rechtmatigheidsverantwoording te worden vastgelegd.</u>

 Belangrijkste boodschappen

 Aard en reikwijdte controle

 Evaluatie interne beheersing

 Actuele ontwikkelingen

 Vooruitblik jaarrekeningcontrole

 Bijlagen

Qconcepts

Reitscheweg 45
5232 BX 's-Hertogenbosch

t +31 (0)73 - 61 32 510

e info@qconcepts.nl

i qconcepts.nl

